

การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ในการจัดการที่วางสาธารณะ

บทเรียนและประสบการณ์
จากการจัดกิจกรรมลานโฮเทลสาธารณะ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
ชีวิตสาธารณะ - ที่องคิน่าอยู่

โครงการวิจัยและพัฒนา
ชีวิตสาธารณะ - ที่องคิน่าอยู่

มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI)

สสส. สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสาธารณสุขมูลฐาน

สืบเสาะ สืบร่องรอยสืบสาน
คนดี ความดี คอคนดี

โครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ จังหวัดอุบลราชธานี ซึกแพง...แปงอุบล*

หนังสือชุดความรู้จากการทำงานเล่มนี้ เกิดขึ้นจากการถอดบทเรียน และสังเคราะห์เรียบเรียงผ่านการปฏิบัติทางจริง รวมทั้งประสบการณ์ การเรียนรู้ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ ซึ่งแนวทางการผลักดันเรื่องชีวิตสาธารณะ (Healthy Public Life) และการสร้างท้องถิ่นให้น่าอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี นอกจากมุ่งเน้นการเรียนรู้จากเจ้าของบ้านเมืองผ่านการทำงาน สืบค้นเรื่องราวดี ๆ ที่เป็นภูมิถิ่นภูมิเมืองของท้องถิ่นแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิถีชีวิตสาธารณะควบคู่กับการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้เรื่องการจัดการเมืองโดยผลักดันเรื่องการใช้ที่ว่าง สาธารณะของเมือง ส่งเสริมให้เกิดการร่วมสร้างชีวิตหมู่เหล่า เพื่อสร้างสรรค์ท้องถิ่นที่น่าอยู่และยั่งยืน โดยใช้หลักการความรู้ทาง วิชาการที่เกี่ยวกับเรื่องทางกายภาพเป็น เครื่องมือประกอบ อีกทั้ง ทักษะความรู้ในเรื่องกลไกการสื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างการตื่นรู้ และตื่นตัวต่อเรื่องราวในท้องถิ่นอันจะนำไปสู่การสร้างชีวิตสาธารณะ ที่เข้มแข็งของท้องถิ่น

เป้าหมายและความมุ่งหวัง

ของโครงการชีวิตสาธารณะฯ จ.อุบลราชธานี

- พลเมืองชาวอุบลราชธานีเกิดจิตสำนึกร่วม ในความเป็นคนท้องถิ่น และร่วมแก้ปัญหาของ ส่วนรวม
- เกิดกระบวนการทำงานในระดับภาคีท้องถิ่น ซึ่งสามารถแสวงหาทางเลือกใหม่ ๆ ในการ พัฒนาท้องถิ่นของตนเองด้วยตัวเอง
- เกิดองค์ความรู้ และวิธีการจัดการองค์ ความรู้ที่มีฐานมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่ง สามารถนำไปปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาในสถาน- การณ์ปัจจุบันและอนาคตได้อย่างเหมาะสม

* ซึกแพง...แปงอุบล เป็นชื่อความเคลื่อนไหว ซึ่งคุณพ่อปาเห็ง ฤณ อุบล คุณพ่อสุวิทย์ คุณผล อาจารย์ประจำจักร์ บุญอารีย์ และผู้อาวุโสในท้องถิ่นอุบลเป็นผู้ตั้งให้ แทนชื่อเรียกโครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อสื่อความหมายถึงความรัก ความห่วงใยในบ้านในเมือง และนำมาซึ่งการร่วมสร้างร่วมทำสิ่งที่ดีงามเพื่อท้องถิ่นอุบลสืบไป

การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ในการจัดการที่วางสาธารณะ

บทเรียนและประสบการณ์จากการจัดกิจกรรมลานโซ่เหล็กสาธารณะ
อ.เมือง จ.อุบลราชธานี

ชุดความรู้จากการทำงาน เล่ม 1

การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการจัดการที่ว่างสาธารณะ

บทเรียนและประสบการณ์จากการจัดกิจกรรมลานโศเภลล์สาธารณะ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี

พิมพ์ครั้งแรก

มิถุนายน 2549

จำนวนพิมพ์

1,000 เล่ม

ที่ปรึกษา

อ.ขวัญสรวง อติโพธิ กาญจนหา ทองทั่ว อรชร มาลาหอม

ผู้เขียนและเรียบเรียง

วิลาวัณย์ เอื้อวงศ์กุล

ข้อมูล

นงลักษณ์ ดิษฐวงษ์ คັນสนีย์ ชินาภาษ จงกลนี้ ศิริรัตน์

สุภาพร นิทานนท์ วนิตา เจียมรัมย์

ออกแบบปก/รูปเล่ม

Media by Friends Group

จัดพิมพ์โดย

โครงการชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นน่าอยู่ จ.อุบลราชธานี (ชักแพง...แปงอุบล)

ภายใต้

มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

693 ถนนบำรุงเมือง แขวงเทพศิรินทร์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์ 0-2621-7810-2 โทรสาร 0-2621-8042-3 www.ldinet.org

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สืบเสาะ สืบค้น สืบสาน
ตนดี ใจงามดี ใจงอกดี

โครงการวิจัยและพัฒนา
ชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นน่าอยู่

มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI)

สสส. สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

"ลานที่นี้ถ้าไม่มีอะไรทำก็เป็นเพียงลานโล่งๆ ที่หนึ่งเท่านั้นเอง
เพราะฉะนั้นพื้นที่แบบนี้จำเป็นต้องมี ไม่ปล่อยให้มันเป็นเพียงลานโล่งๆ
เคยได้คุยกับอาคารต้นตุงะที่มาเยือนอุบลได้เห็นกิจกรรมนี้ก็ชื่นชอบ
และอยากให้มีลานแบบนี้ไปอีกนานๆ "

ประวิตร ตอพล

ศูนย์ข่าวประชาสัมพันธ์ จ.อุบลราชธานี

สารบัญ

เกริ่นนำ

1. เมื่อคิดจะทำลานโสเหล่สาธารณะ

ทำไมต้องทำ...ลานโสเหล่สาธารณะ	8
จากแนวคิดสู่รูปธรรม...จุดเริ่มของลานโสเหล่เมืองอุบล	9
ทำไมต้องเป็นที่นี่...สถานที่นั้นสำคัญไฉน	11
เลือกหัวข้อและตั้งชื่ออย่างไร...ให้คนอยากฟัง	12
ถ้าหวังเห็นการเปลี่ยนแปลง...ต้องเชิญตัวจริง	14
ใครจะเป็นคนฟังหรือเข้าร่วม	16
ดีหรือไม่...ร้องป่าว	17

2. องค์กรที่ขาดไม่ได้ กับสิ่งใหม่ที่ลองให้สัมผัส

โหมโรงเรียกคน...ก่อนเริ่มต้นการพูดคุย	20
เพิ่มสีสัน...ผ่านลานศิลป์	21
กิจกรรมลานศิลป์ตั้งแต่เริ่มต้น	23
ใครคือกำลังอันสำคัญ	25
หน่วยงานองค์กรในท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วม	26
สิ่งที่ยั่งยืนเพิ่มขึ้นจากการได้ยินหรือได้ฟัง	27
หลังเวที...รู้อย่างไรต้องขยาย	28
ผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	29

3. อุปสรรค ข้อค้นพบ และบทเรียน

อุปสรรคและความท้าทายที่ต้องฝ่าฟัน	34
ระหว่างความร่วมมือ...กับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น	37
ปัจจัยเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ	41
ถามหาความยั่งยืนของลานโล่เหล่าสาธารณะ	41
ถ้าอยากลองจัด...ลานโล่เหล่าสาธารณะดูบ้าง (ข้อเสนอแนะ)	42
ต่อกระบวนการทำงานสาธารณะของท้องถิ่น	44
ต่อกระบวนการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ	45
เวทีโล่เหล่าสาธารณะ 22 ครั้งที่ผ่านมา	47
ภาคผนวก	47

เกริ่นนำ

คนอีสานคุ้นเคยกับคำว่า "โสเหล่" กันดี เพราะเป็นคำท้องถิ่นที่ใช้กันบ่อย หมายถึงการพูดคุยสนทนาปรึกษาหารือโดยไม่จำเป็นต้องจบลงที่ข้อสรุปหรือข้อตกลงใด เมื่อรวมเข้ากับคำว่า "สาธารณะ" จึงกลายเป็นการพูดคุยเสวนาในประเด็นทั่วไปที่สามารถพูดคุยกันได้ ในคนทุกหมู่ทุวัย แต่ถ้าพูดถึง "เวทีโสเหล่สาธารณะ" แล้วก็ต้องหมายถึงกิจกรรมหนึ่งซึ่งโครงการวิจัยและพัฒนาชีวิตสาธารณะ - ห้องถิ่นนำอยู่ จ.อุบลราชธานี หรือ "ชักแพง...แปงอุบล" ริเริ่มและผลักดันให้เกิดขึ้น ภายใต้แนวคิดเรื่องการพัฒนาที่วางสาธารณะเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตใหม่อันจะนำไปสู่การสร้างชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งต่อไป แต่การจะเป็นเช่นนั้นได้ไม่ใช่เรื่องง่าย ยิ่งในบริบทความเป็นเมืองของอุบลราชธานีที่มีความลึกทางประวัติศาสตร์มายาวนานเกิน 200 ปี แต่ถูกซัดสับด้วยความหลากหลาย ซับซ้อน จากภาวะความเป็นเมือง ก็ยิ่งทำให้สิ่งที่จะต้องเผชิญอยู่นี้ไม่ธรรมดา อีกทั้งความหลากหลายของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทว่า สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียงความท้าทายที่ค่อยๆ ถูกก้าวข้ามเมื่อคนอุบลหันมาเอาธุระกับเรื่องราวของท้องถิ่นผ่านเวทีโสเหล่และกิจกรรมภายในลานโสเหล่สาธารณะมากขึ้น

ชุดความรู้จากการทำงานเล่มนี้จึงถือเป็นผลิตผลหนึ่งจากการเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของคณะทำงานลานโสเหล่สาธารณะ จ.อุบลราชธานี คุณค่าหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากหนังสือเล่มนี้ จึงขอให้เป็นพลังและกำลังใจสำหรับการทำงานสาธารณะที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ทั้งยังเป็นความตระหนักและรู้สึกลึกซึ้งที่จะเอาธุระเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่บ้านเมืองร่วมกัน

1

เมื่อคิดจะทำลานโสเหล่สาธารณะ

ทำไมต้องทำ...ลานโสหุ่ยสาธารณะ

แนวคิดที่มาของการคิดทำลานโสหุ่ยสาธารณะมีที่มาจากที่ ฮักแพง...แปงอุบล เป็น 1 ใน 5 จังหวัด ของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาวิถีชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งเพื่อสร้างสรรคที่องถินที่น่าอยู่และยั่งยืน ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพเมือง โดยเฉพาะเรื่องทีว่างสาธารณะ (Public Space) ซึ่งไม่ได้หมายถึงเฉพาะที่พัคผ่อน หรือสวนสาธารณะที่มีอยู่ทั่วไป หากครอบคลุมทีว่างสาธารณะซึ่งไม่ถูกใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งบางส่วนอยู่ในความดูแลของหน่วยงานราชการหรือองค์กรที่องถิน

การให้ความสำคัญกับทีว่างสาธารณะเกิดขึ้นจากฐานคิดว่ บนโครงสร้างพื้นฐานหรือทีว่างสาธารณะซึ่งใช้เป็นจุดนัดพบและเป็นพื้นที่รองรับการพบปะสังสรรค พุดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือการทากิจกรรมของบุคคลหรือกลุ่มคนต่างๆ ร่วมกันจะเท่ากับเป็นการสร้างโอกาสของสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้เสวนากันในประเด็นสาธารณะของที่องถินจะยังเป็นพื้นฐานสู่การก้าวออกมาเอาธุระกับบ้านเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การร่วมหาทางออกหรือกำหนดความเป็นไปของบ้านเมืองที่เกิดขึ้นจากคนที่องถินเองโดยตรง สิ่งนี้เองที่เป็นหนทางสู่การสร้างความเข้มแข็งให้กับชีวิตสาธารณะได้ ประกอบกับความสำคัญอยู่ที่การค้นหากิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ความสัมพันธ์ของผู้คนกลายมาเป็นความสัมพันธ์เชิง สาธารณะ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ที่เปิดโอกาสให้คนแปลกหน้ากันได้มาพบปะและแก้ไขปัญหาสาธารณะร่วมกัน

ทีว่างสาธารณะจึงถือเป็นพื้นที่หนึ่งของการสร้างความสัมพันธ์เชิงสาธารณะเพื่อทำให้คนในแต่ละชุมชน ที่องถินเกิดความตระหนักในเขตการรวม มีสำนึกของการพึ่งพาอาศัย มีเป้าหมายและเจตจำนงที่จะรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาร่วมกัน อันจะนำไปสู่การมีชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งของชุมชนในที่สุด ด้วยเหตุนี้ ฮักแพง...แปงอุบล จึงได้ผลักดันลานโสหุ่ยสาธารณะให้เกิดขึ้นโดยมีพันธมิตรร่วมจัดในช่วงเริ่มต้นจำนวน 3 องค์กร

จากแนวคิดสู่รูปธรรม...จุดเริ่มของลานโสเหล่เมืองอุบล

ฮักแพง...แปงอุบล ในฐานะโครงการหนึ่งในท้องถิ่นอุบลราชธานี ได้ทดลองนำแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่วางสาธารณะเพื่อการสร้างชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งมาสู่การลงมือทำอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้แปง (Change Agent) ในโครงการทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ กระทั่งต้นเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2547 เมื่อกลุ่มคนที่เอาธุระของบ้านเมืองกลุ่มหนึ่งได้ร่วมกันจัดเวทีเสวนาเรื่องใช้หวัดนกขึ้น ณ ห้องประชุมคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี แต่รายการเสวนาดังกล่าวก็ยังไม่สามารถสร้างความกระจ่างชัดให้กับประชาชนได้ ท่ามกลางสถานการณ์ข่าวสารเรื่องใช้หวัดนกที่มีความเคลือบแคลง ไม่ชัดเจน และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องชี้แจงเพื่อคลายข้อสงสัยของประชาชน

กลุ่มผู้เอาธุระในขณะนั้น ประกอบด้วยนักวิชาการและสื่อมวลชนในท้องถิ่น คือ คณะศิลปศาสตร์ ม.อุบลราชธานี ไทฮีซานตอทคอม และเฮดไลน์แชลแนล จึงได้หารือร่วมกับฮักแพง...แปงอุบล ซึ่งมีแนวคิดที่จะผลักดันกิจกรรมสาธารณะเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในประเด็นสาธารณะอยู่แล้ว ขับเคลื่อนประเด็นเรื่องใช้หวัดนกต่อในรูปแบบการจัดเวทีสาธารณะในพื้นที่สาธารณะที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ารับฟังได้โดยสะดวก ใช้ชื่อภาษาท้องถิ่นว่า **เวทีโสเหล่สาธารณะ***

***โสเหล่** เป็นคำท้องถิ่นอีสาน หมายถึง การพูดคุย สนทนาปรึกษาหารือกันโดยไม่จำเป็นต้องจบลงที่ข้อสรุปหรือข้อตกลงใดๆ ก็ได้ (ปริชา พิณทอง. สารานุกรม ภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์ศิริธรรม, 2532.)

การเตรียมงานเพื่อจัดเวทีโซเชียลสาธารณะครั้งแรกเกิดขึ้นอย่างเร่งด่วนภายในระยะเวลาเพียง 1 สัปดาห์ เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ใช้หวัดนกที่กำลังเกิดขึ้น โดยเวทีแรกได้ประสานความร่วมมือกับตัวแทนผู้ประกอบการในท้องถิ่น บริษัทก้าวหน้าไก่สด ซึ่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับไก่ มาร่วมชี้แจงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายในลาน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค รวมทั้งการแสดงละครหุ่นเรื่องทองอินทร์ ภูริพัฒน์ โดยคณะละครหุ่นฮักแพงเพื่อดึงดูดผู้เข้าฟังการเสวนาในเวทีโซเชียลสาธารณะครั้งแรก

การเริ่มต้นของสิ่งใหม่ เช่น เวทีโซเชียลสาธารณะ จึงเป็นไปอย่างเรียบง่าย รวดเร็ว แต่จริงจัง ภายใต้สถานการณ์ทางสังคมที่เรื่องใช้หวัดนกกำลังเป็นกระแสข่าวสำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันว่าทุกอย่างอย่างสามารถเป็นจริงได้หาก **"พื้นฐานทางความคิด"** ของทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน ผสมผสานกับ **"การมีใจ"** ช่วยกันผลักดันให้กิจกรรมเพื่อสาธารณะลักษณะนี้ปรากฏขึ้น ซึ่งกล่าวอย่างง่าย ๆ ได้ว่าเป็นเรื่องของคนมีใจกับใช้หวัดนก ซึ่งถึงแม้เวทีแรกจะมีผู้สนใจฟังน้อย และส่วนใหญ่เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่การได้รับฟังการเสวนาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโดยตรงก็ได้สร้างความกระจ่างชัดและคลายข้อสงสัยให้สาธารณะได้

ทำไมต้องเป็นที่นี่...สถานที่นั้นสำคัญไฉน

คำถามหนึ่งที่มีเกิดขึ้นเป็นประจำในช่วงแรกๆ ตั้งแต่มีการจัดเวทีโสฬสสาธารณะขึ้นมา คือ ทำไมต้องเป็นที่นี่ ที่ว่างหลังศาลาประชาคม จ.อุบลราชธานี บริเวณหัวมุมถนนราชบุตร์ตัดกับถนนเขื่อนธานี ซึ่งหากไม่มีกิจกรรมลานโสฬสสาธารณะ เมื่อมองโดยสายตาดูจะเห็นเป็นลานกว้าง พื้นปูด้วยบล็อกตัวหนอน ลึกเข้าไปด้านในพื้นที่ถูกยกสูงขึ้นเล็กน้อยคล้ายเวที และปลูกต้นไม้ไว้โดยรอบ เป็นสวนหย่อมให้ผู้ที่อยู่อาศัยในละแวกย่านนี้ได้ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจในยามเช้าหรือเย็น เทศบาลนครอุบลราชธานีในฐานะหน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลสถานที่นี้เองก็ยังไม่มีความคิดจะพัฒนาอะไรนัก

คณะทำงานลานโสฬสสาธารณะในยุคแรกได้ช่วยกันพิจารณาเลือกสถานที่หลายแห่ง อาศัยหลักเกณฑ์ทั้งความเป็นวิชาการและบริบทของพื้นที่เป็นเงื่อนไขประกอบการตัดสินใจ เช่น สถานที่ดังกล่าวควรเป็นพื้นที่ที่สามารถรองรับผู้คนได้อย่างหลากหลาย สามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก (accessibility) เป็นที่รู้จักของผู้คนในท้องถิ่น ซึ่งสถานที่ดังกล่าวควรอยู่ไม่ไกลจากชุมชน ประกอบกับแนวคิดการพัฒนาที่ว่างสาธารณะที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นได้ ควรทำให้เกิดขึ้นเป็นประจำ ต่อเนื่อง (continuity) เพื่อสร้างความจดจำแก่ผู้คน ด้วยการ "ประทับ" (place) กิจกรรมที่เป็นสาธารณะบนที่ว่างสาธารณะแห่งเดิม เพราะส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้พื้นที่ของคนในท้องถิ่นมากกว่าการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงสถานที่บ่อยครั้ง

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ข้างต้นกับพื้นที่ว่างหลังศาลาประชาคม จ.อุบลราชธานี ซึ่งมีข้อได้เปรียบเรื่องจุดที่ตั้งซึ่งอยู่ท่ามกลางชุมชน ติดตลาดโต้รุ่งราชบุตร และตั้งอยู่ในรัศมีที่ไม่ไกลจากทุ่งศรีเมืองซึ่งเป็นแหล่งรวมกิจกรรมอันหลากหลายของคนเมืองอุบลฯ แต่เนื่องจากภายในทุ่งศรีเมืองมีการใช้พื้นที่อย่างแออัด ประกอบกับความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานของลานหลังศาลาประชาคมที่มีการออกแบบไว้อยู่แล้วโดยเทศบาลฯ จึงเป็นปัจจัยประกอบการตัดสินใจที่ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำองค์กรท้องถิ่น คุณสมยศ จรัสดำรงนิത്യ นายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานีขณะนั้น ได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมสาธารณะลักษณะนี้ จึงอนุญาตให้คณะทำงานเข้าใช้พื้นที่และยินดีอำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่ กระทั่งเป็นที่มาของชื่อ "ลานโสเหล่สาธารณะ" ที่หลายคนคุ้นเคยในเวลาต่อมา

เลือกหัวข้อและตั้งชื่ออย่างไร...ให้คนอยากฟัง

เรียกได้ว่า “การจัดเวทีโสเหล่” ถือเป็นภารกิจหลักของลานโสเหล่สาธารณะ ซึ่งเน้นการเสวนาในหัวข้อหรือประเด็นที่เป็นสาธารณะ และเกี่ยวข้องกับชีวิตคนเมืองอุบลฯ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นปัญหา ความเคลื่อนไหว และนำไปสู่การขบคิด ตัดสินใจ เพื่อหาทางออกร่วมกัน โดยการจัดแต่ละครั้งมีหลักในการเลือกหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1) เป็นสถานการณ์ เหตุการณ์ หรือวาระทางสังคมที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่น เช่น เวทีใช้หัดนก เวทีเรียนรู้ ต่อยอด สืบทอด 14 ตุลาสู่...วิถีคนเมือง เนื่องในวาระครบ 32 ปี 14 ตุลา และเวทีหลังสาธารณะกับการร่วมออกแบบชีวิตท้องถิ่น ซึ่งเป็นการบันทึกเทปรายการเวทีพลเมืองไทย ที่ส่วนกลางเลือกมาจัด ณ ลานโสเหล่สาธารณะแห่งนี้

2) เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจและถือเป็นเรื่องใกล้ตัวสำหรับคนอุบลฯ เช่น เวทีโต้รุ่งในฝันของคนอุบล (จำนวน 2 ครั้ง) เวทีสะท้อนปัญหาและทางออกของเยาวชนเมืองอุบล (จำนวน 7 ครั้ง) เวทีแม่ (มูล) จำ...อย่าร้องไห้ เวทีถนนคนเดินที่คนอุบลอยากเห็นเวทีจัดงานใหญ่...คนอุบลมีแต่ได้กับได้จริงหรือ? เวทีวินัยจราจร (จำนวน 2 ครั้ง)

3) เป็นกิจกรรมหรือโครงการหนึ่งโครงการใดขององค์กรหรือภาคีที่ร่วมจัดงาน เช่น เวทีฮูเป่...
เว้าอุบล (1 ใน 7 โครงการย่อยของฮักแพง...แปงอุบล) เวทีหนึ่งมานรุต (ประเด็นเคลื่อนไหวของ
ภาคีร่วมจัดจากมูลนิธิเข้าถึงเอดส์) เวทีไต้รุ่งในฝันของคนอุบล (ประเด็นเคลื่อนไหวของภาคีร่วมจัด
จากสมัชชาสุขภาพจังหวัดอุบลฯ) เวทีเมืองเก่ายุคใหม่ เอาใจดี (ประเด็นงานวิจัยของภาคีร่วมจัดจาก
ม.อุบลราชธานี และเป็น 1 ใน 7 โครงการย่อยของฮักแพง...แปงอุบล)

จากการจัดเวทีโสเหล่สาธารณะทั้งหมด 22 ครั้ง พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นประเด็นหัวข้อ
ซึ่งอยู่ในความสนใจและเป็นเรื่องใกล้ตัวสำหรับคนอุบลฯ เนื่องจากการพิจารณาคัดเลือกหัวข้อ
แต่ละครั้งเกิดขึ้นจากมติของที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยองค์กรร่วมจัดที่หลากหลายทั้งราชการ ธุรกิจ
ประชาสังคม และส่วนใหญ่เป็นผู้ทำงานเคลื่อนไหวใกล้ชิดกับประชาชน จึงมีความเข้าใจสิ่งที่กำลังอยู่ใน
ความสนใจของท้องถิ่น รวมทั้งสถานการณ์และบริบทของพื้นที่เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ในการถกแถลง แลกเปลี่ยน เพื่อให้ได้หัวข้อหรือประเด็นในการโสเหล่
สิ่งที่มักเกิดขึ้นพร้อมกันเสมอ คือ เหตุที่มาหรือความสำคัญที่ทำให้ต้องมีการโสเหล่ในเรื่องนั้นๆ
ซึ่งกลายเป็นโจทย์สำคัญที่จะนำไปสู่การค้นหาคำตอบหรือข้ออธิบายที่แจ่มชัดยิ่งขึ้นแก่สาธารณะ
สิ่งหนึ่งที่กำลังกลายเป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับการตั้งชื่อเวทีโสเหล่สาธารณะ เพราะการตั้งชื่อได้ดีเท่ากับ
เป็นการประชาสัมพันธ์ เชิญชวน ผู้ฟังให้เข้าร่วมได้เช่นกัน ชื่อเวทีแต่ละครั้งจึงควรแฝงไว้ด้วย
ประเด็นที่เป็นคำถาม ข้อสงสัย ความคาดหวัง และความท้าทายที่จะได้รับคำตอบไปด้วยกัน
โดยใช้คำที่สร้างความน่าสนใจ ดึงดูด และสะดุดหูผู้ฟัง

ตัวอย่างเช่น เมื่อจังหวัดอุบลราชธานีได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพจัดงานขนาดใหญ่บ่อยครั้ง
ไม่ว่าจะเป็นระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ แต่ก็มักมีเสียงสะท้อนจากสังคมบ่อยครั้งว่า
การจัดงานแต่ละครั้งประชาชนมักไม่มีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการคิด การตัดสินใจ หรือแม้แต่การได้รับ
ประโยชน์จากการจัดงานในฐานะเจ้าภาพแต่ละครั้ง จึงนำมาสู่การตั้งคำถามของคนท้องถิ่นซึ่ง กลายเป็น
หัวข้อของการโสเหล่ว่า **"จัดงานใหญ่...คนอุบลมีแต่ได้กับได้จริงหรือ?"** เพื่อให้ผู้ร่วมเสวนาซึ่งทั้งหมด
เกี่ยวข้องกับการจัดงานได้ชี้แจงให้สาธารณะรับทราบถึงที่มาที่ไป ประโยชน์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งช่องทางที่คน
อุบลฯ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ หรือเวที **"จับหนุทำไม?...วินัยจรรยา"** ซึ่งเรียกความสนใจจากผู้ได้
ยินชื่อหัวข้อได้โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนนักเรียนนักศึกษา เพราะส่วนใหญ่มีความข้องใจเรื่องการ

กวดขันเป็นประจำของตำรวจจราจรที่มักตั้งด่านตรวจใบขับขี่และการสวมใส่หมวกกันน็อค ซึ่งแม้จะเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างวินัยจราจร แต่ก็ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อเรื่องความปลอดภัยบนท้องถนน ซึ่งน่าจะให้ความสำคัญมากกว่า

ถ้าหวังเห็นการเปลี่ยนแปลง...ต้องเชิญตัวจริง

สิ่งที่เป็นผลพลอยได้สำคัญจากการพิจารณาเลือกหัวข้อของคณะทำงาน ก็คือ การกำหนดผู้เหมาะสมที่จะเข้าร่วมเสวนา ในเวทีโสเหล่ โดยองค์ประกอบของผู้ร่วมเสวนาแต่ละครั้ง ควรประกอบด้วย

- ผู้กำหนดนโยบาย
- ผู้มีส่วนทำให้สิ่งนั้นหรือเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกรณีที่เกิดขึ้น หรือผู้ได้รับผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อม
- นักเคลื่อนไหวที่มีประสบการณ์ตรงและช่วยกระตุ้นให้เกิดการพูดคุย แลกเปลี่ยน และนำ

ประสบการณ์การป้องกันแก้ไขมาแบ่งปันร่วมด้วยได้

■ แ่่มุมจากนักวิชาการ นักวิชาชีพ ที่จะช่วยเสริมเรื่องแง่คิดมุมมองทางวิชาการความรู้ เพื่อเป็นการแก้ไข ปัญหาโดยอาศัยฐานความรู้เป็นตัวนำ มากกว่าการใช้อารมณ์หรือความรู้สึก

หากมองภาพรวมของปัญหาและการแก้ปัญหาที่หวังผลระดับนโยบาย สมควรจะมีผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งส่วนมากเป็นหน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมด้วย เพื่อจะได้ตอบคำถามหรือชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบโดยปราศจากข้อสงสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากมีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์หรือข้อเรียกร้องจากเวทีโสเหล่ก็จะได้ยื่นให้ผู้เกี่ยวข้องนั้นนำไปดำเนินการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายต่อไป ซึ่งนั่นย่อมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่คณะทำงานหวังผลมากที่สุด เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วหัวข้อการโสเหล่จะเป็นประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ซึ่งต้องการการแก้ไข ชี้แจง และสร้างความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

การหวังจะเห็นการเปลี่ยนแปลง ต้องเชิญผู้ร่วมเสวนา "ตัวจริง" เข้าร่วมเวทีให้ได้ แต่การจะเชิญตัวจริงให้ได้จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยการร่วมมือจากทุกคน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นคณะทำงาน หรือไม่ก็ตาม เพราะเหตุที่หัวข้อการเสวนาที่มักเป็นประเด็นปัญหา ผู้ที่จะร่วมเสวนาจึงมักถูกกำหนดให้เป็นโจทย์ หรือไม่ก็เป็นจำเลยของสังคม จึงเป็นเรื่องปกติของผู้ที่กลายเป็นจำเลยสังคมที่มักจะหลบเลี่ยง หรือระมัดระวังตัวต่อการชี้แจงในที่สาธารณะ

ดังนั้น การเชิญ "ตัวจริง" ให้เข้ามามีส่วนร่วมในเวทีโสเหล่ให้ได้ บางครั้งจึงต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวของบุคคลอื่นช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน เนื่องจากการจะเข้าถึงตัวบุคคลที่ต้องการ จำเป็นต้องมีความเข้าใจในระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและบริบทของท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งเพียงพอ นอกเหนือจากการติดต่อประสานงานอย่างเป็นทางการที่ใช้เป็นปกติอยู่แล้ว แต่ก็ควรสร้างความเชื่อมั่นด้วยการเข้ายื่นหนังสือหรือจดหมายด้วยตัวเองทุกครั้ง พร้อมอธิบายประเด็น ความคาดหวังจากการเสวนา และรูปแบบของงานที่จัด ซึ่งอาจอาศัยความคุ้นเคยใกล้ชิดของสมาชิกในคณะทำงานช่วยกำชับเรื่องการเข้าร่วมงานอีกครั้งหนึ่ง ทั้งหมดนี้อยู่บนฐานคิดในการทำงานที่ว่า **"ต้องไม่ทำงานคนเดียวหมดทุกเรื่อง แต่ควรกระจายงาน กระจายบทบาทหน้าที่ให้ผู้ที่เหมาะสมได้รับผิดชอบร่วมกันอย่างทั่วถึง"**

ส่วนผู้รับหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการ คณะทำงานจะช่วยกันพิจารณาถึงความเหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องเนื้อหา และคำนึงถึงประสบการณ์และความถนัดที่ผู้ดำเนินรายการมี ที่สำคัญต้องมีความเข้าใจแนวคิดของการจัดกิจกรรมลักษณะนี้ ซึ่งไม่มีค่าตอบแทนใดๆ ให้นอกจากของที่ระลึกซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาคีร่วมจัดเช่นกัน

การร่วมกันพิจารณาหาผู้ดำเนินรายการที่เหมาะสม ยังมองไปถึงโอกาสของเยาวชนที่จะได้พัฒนาทักษะการทำหน้าที่ในที่ สาธารณะด้วย โดยเฉพาะเวทีเยาวชนที่เปิดโอกาสให้ เยาวชนเป็นผู้ดำเนินรายการ เพราะนอกจากมีวัยใกล้เคียง ซึ่งสร้างความคุ้นเคยได้ดีกับผู้ร่วมเสวนาแล้ว ยังมีความเข้าใจ พื้นฐานวัยรุ่นด้วยกันเป็นอย่างดี ซึ่งช่วยให้การเสวนามีความ ราบรื่นเป็นกันเอง แต่ถ้าเป็นกรณีที่ต้องออกอากาศสดหรือ บันทึกเทปรายการ ก็จะมีการพิจารณา ผู้ที่มีประสบการณ์ในการสื่อสาร ผ่านกล้องมากกว่า

ใครจะเป็นคนฟังหรือเข้าร่วม

การได้มาซึ่งหัวข้อหรือประเด็นของการเสวนามักเป็นตัวอย่างซึ่งกลุ่มคนฟังโดยปริยาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ได้รับผลกระทบชัดเจนโดยตรงซึ่งเป็นกลุ่มที่ให้เวลาในการฟัง ซักถาม แสดงความคิดเห็น และอยู่ร่วมในเวทีจนจบการเสวนา ส่วนประชาชนกลุ่มอื่นจะให้ความสำคัญลดหลั่นลงไปตามลำดับ ในขณะที่ธรรมชาติของการจัดเวทีสาธารณะในที่เปิดกว้างจะได้คนฟังและผู้ร่วมเวทีอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นผู้สัญจรไปมา ไม่ใช่ผู้ที่ตั้งใจมาร่วมเวทีโดยตรง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนทำงานหรือชนชั้นกลางที่นิยมมารับประทานอาหารบริเวณใต้ร่มราชบุตร สำหรับกลุ่มครอบครัวซึ่งเป็นคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในละแวกย่านนี้ ส่วนใหญ่มาด้วยกันทั้งพ่อแม่และลูกวัยเด็ก ส่วนใหญ่จะให้ความสนใจกับกิจกรรมลานศิลปะ เช่น การทำงานประดิษฐ์ การวาดภาพ แกะเทียน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้พ่อแม่ผู้ปกครองสามารถปล่อยบุตรหลานให้ทำกิจกรรมตามลำพังได้ ผู้ใหญ่บางคนจึงใช้เวลาระหว่างนี้ฟังการเสวนาไปด้วย แต่ทั้งสองกลุ่มนี้ก็ถือเป็นกลุ่มที่ให้เวลากับการฟังเวทีโสเหล่ไม่นานนัก เมื่อเทียบกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง

กลุ่มผู้ฟังและเข้าร่วมเวทีโสเหล่สาธารณะมากอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มเยาวชน ซึ่งมักมากันเป็นกลุ่ม 2-3 คน หรือ 5-6 คน เป็นกลุ่มที่ใช้เวลาในลานโสเหล่นานกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะช่วงที่มีการเปิดประเด็นและพื้นที่ในการแสดงออกสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นปัญหาการขาดพื้นที่ในการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมของวัยรุ่นในเมืองอุบลราชธานีอย่างชัดเจน

หากสังเกตโดยสายตาก็เห็นว่ามีส่วนร่วมเวทีโสเหล่สาธารณะมากขึ้นตามลำดับ แม้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สัจจรไปมาก็ตาม ในช่วงแรกหลายคนที่ไม่ค่อยชินและยอมรับไม่ได้กับเวทีที่มีเพียงผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมโสเหล่ และคนฟังเพียงเล็กน้อยได้พยายามจัดตั้งกลุ่มคนฟังตามหัวข้อเสวนาเพื่อมาเข้าร่วม แต่หลังจากที่มีการพูดคุยถึงจุดมุ่งหมายของการเป็นเวทีสาธารณะซึ่งเน้นความรู้สึกที่เป็นธรรมชาติของการเข้าร่วม ไม่ใช่การบังคับขู่เข็ญหรือให้วุ่นให้ต้องมาเข้าร่วม จึงได้ลดภาระงานที่เกินความจำเป็นนี้ไป แต่หันไปให้ความสำคัญกับการวางแผนและออกแบบกิจกรรมในลานโสเหล่สาธารณะเพื่อดึงดูดคนให้เข้าร่วมงานมากกว่า สิ่งที่เกิดขึ้นยังเป็นหนทางหนึ่งที่ดีที่สุดที่ให้คณะทำงานเห็นความเป็นไปได้ของการเกิดชีวิตสาธารณะในท้องถิ่นอุบลด้วย

ตีช่อง...ร้องป่าว

แม้จะต้องการให้ความเป็นชีวิตสาธารณะเกิดขึ้นและเป็นไปโดยวิถีของคนในท้องถิ่นเอง แต่ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะไม่ทำการประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนให้คนหันมาสนใจกับหนทางสู่การสร้างชีวิตสาธารณะให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ว่างสาธารณะเพื่อรองรับการใช้ชีวิตของผู้คนซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่ของท้องถิ่น

กระบวนการสร้างความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งผ่านที่ว่างสาธารณะ จึงเกิดควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ข่าวเรื่องการจัดเวทีโสเหล่สาธารณะในแต่ละเดือน ซึ่งใช้จังหวะเวลาทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการจัดงาน ผ่านสื่อหลากหลายประเภททั้งที่ผลิตขึ้นเองในโครงการ ได้แก่ แผ่นพับ ใบปลิว จดหมายข่าว รายการวิทยุที่จัดโดยเจ้าหน้าที่โครงการแต่ออกอากาศทาง สถานีวิทยุชุมชน ขององค์กรร่วมจัด และการสื่อสารผ่านเครือข่ายที่ส่วนใหญ่มีสื่ออยู่ในครอบครอง โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและวิทยุชุมชน

ตัวอย่างเช่น ก่อนการจัดงานแต่ละครั้งจะมีการสัมภาษณ์สดในรายการยอดนิยมของคนท้องถิ่น พูดคุยสัมภาษณ์ทั้งเนื้อหาสาระที่เป็นประเด็นของการโสเหล่ และเชิญชวนให้คนอุบลฯ ออกมาใช้ชีวิตร่วมกัน บนพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งใหม่ ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการสร้างคุณภาพชีวิตใหม่ให้เกิดขึ้น บางครั้งจะใช้วิธีการสัมภาษณ์สดทางวิทยุกับผู้ที่จะร่วมเวทีโสเหล่สาธารณะซึ่งนอกจากเป็นการเผยแพร่สื่อสารประเด็นที่จะมีการแลกเปลี่ยนนั้นแล้ว ยังเท่ากับเป็นการชักชวนการเสวนาให้ผู้ร่วมเวทีให้มีความชัดเจนเพิ่มขึ้นด้วย

ในวันเดียวกันก่อนที่จะเริ่มมีเวทีโซเชียลสาธารณะจะมีกลุ่มเยาวชนในโครงการเดินแจกใบปลิว ทักทายและเชิญชวนผู้คนในละแวกใกล้เคียงลานโซเชียลสาธารณะให้รับทราบ โดยเฉพาะที่ทุ่งศรีเมืองซึ่งช่วงเวลานั้นจะมีผู้มาออกกำลังกายและพักผ่อนจำนวนมาก การได้ใช้ช่วงเวลาหลังการพักผ่อนมานั่งพักรับฟังหรือแลกเปลี่ยนในเรื่องราวที่เป็นสาระของท้องถิ่นตนเอง จึงน่าจะเป็นอีกทางเรื่องที่ควรทำให้เกิดขึ้นจนเป็นสิ่งปกติ ซึ่งการมาเข้าร่วมเวทีแล้วกลับไปบอกเล่ากันแบบปากต่อปากนี้เอง ทำให้คนเมืองอุบลฯ เริ่มรู้จักลานโซเชียลสาธารณะมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ก่อนวันจัดงานจะมีการส่งจดหมายเชิญให้สื่อมวลชนในจังหวัดมาทำข่าวด้วยทุกครั้ง โดยคณะทำงานจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกเรื่องข้อมูล ประเด็น รายชื่อวิทยากรที่เข้าร่วม ในเวทีแต่ละครั้งแก่สื่อมวลชน เพราะเชื่อว่าการสื่อสารเรื่องราวที่เป็นสาธารณะย่อมไม่จบอยู่เพียงเวทีโซเชียลสาธารณะนี้เท่านั้น แต่ควรได้รับการเผยแพร่ในวงกว้างผ่านสื่อมวลชนทุกแขนงต่อไป

2

องค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ กับสิ่งใหม่ที่ลองให้สัมผัส

โหมโรงเรียกคน...ก่อนเริ่มต้นการพูดคุย

ช่วงเริ่มต้นของการทำลานโสเหล่สาธารณะ คณะทำงานส่วนใหญ่มีใจจดจ่อกับการจัดเวทีโสเหล่สาธารณะเป็นหลัก การทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่จึงหมดไปกับการเตรียมเนื้อหา ติดต่อประสานงาน ติดตามข้อมูลเพื่อนำมาทำเป็นเอกสารข้อมูลสำหรับแจกในเวที แต่การมุ่งให้ความสำคัญกับเวทีโสเหล่สาธารณะเพียงอย่างเดียวย่อมไม่แตกต่างอะไรกับการจัดเวทีเสวนาซึ่งมีทั่วไปอยู่แล้วในจังหวัดอุบลราชธานี ความสำคัญและความแตกต่างของเวทีแห่งนี้จึงขึ้นอยู่กับว่าได้ผลักดันให้คนในท้องถิ่นได้ใช้พื้นที่แห่งนี้เพื่อสร้างชีวิตที่มีคุณภาพ ร่วมกันเพียงไร ประกอบกับธรรมชาติของคนอีสานที่มักให้ความสนใจกับเรื่องที่มีสีสันและสนุกสนานมากกว่า

การสร้างแรงดึงดูดด้วยการแสดงดนตรีและศิลปะวัฒนธรรมจึงมีขึ้น ทั้งจากนักดนตรีอิสระ และนักศึกษาจากชมรมโพลีค ชมรมผู้นำกิจกรรมเยาวชน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี วงดนตรีรีไซเคิลแบนด์ และการแสดงศิลปะวัฒนธรรมโดยคณะนักเรียนโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช คณะคริสต์จักรอุบลราชธานี รวมทั้งละครหุ่นโดยคณะละครหุ่นชักแพง เพื่อโหมโรงเรียกคนดูก่อนเริ่มต้นการเสวนา

นอกจากนี้ หากประเด็นการเสวนาเกี่ยวข้องกับแสดงด้วยก็จะแสดงคั่นระหว่างการเสวนาหรือหลังจบการเสวนาไปแล้ว เช่น ช่วงที่มีการเปิดประเด็นโสเหล่เรื่องเยาวชน ซึ่งมุ่งเน้นการแสดงความสามารถของเยาวชนแต่ขาดพื้นที่ในการแสดงออก ลานโสเหล่สาธารณะแห่งนี้ได้กลายเป็นพื้นที่ของการสื่อสารจากเยาวชนถึงกลุ่มผู้ใหญ่ได้ไม่น้อย

ตัวอย่างเช่น การแสดงความสามารถทางการดนตรีของเยาวชนจากโรงเรียนดนตรียามาฮ่า อุบลราชธานี กลุ่มนักดนตรีเยาวชนอิสระ การแสดงเต้นฮิปฮอปของกลุ่มบีบอย การเล่นสเก็ตบอร์ด และจักรยานบีเอ็มเอ็กซ์แฟลทแลนด์ (BMX Flatland) ด้วยลีลาผาดโผน การแสดงเซตสิ่งโตโดยคณะเยาวชนจากชมรมศิษย์พระอรหันต์จิ้ง อุบลราชธานี การแสดงความสามารถทางดนตรีและ

การร้องเพลงซึ่งแต่งและเรียบเรียงด้วยฝีมือของวัยรุ่นเอง รวมทั้งการแสดงความสามารถด้วยการจัดรายการวิทยุสด ณ ลานโสเหล่สาธารณะแห่งนี้ ซึ่งทำให้ผู้ใหญ่หลายคนที่ไม่เคยได้สัมผัสกับเยาวชนกลุ่มนี้ มาก่อนมีความเข้าใจเยาวชนมากขึ้น และยอมรับในความสามารถและการแสดงออกของกลุ่มเยาวชน จนห้างร้านบางแห่งได้ติดต่อให้ไปแสดงความสามารถอีกในเวลาต่อมา

7 เพิ่มสีสัน...ผ่านลานศิลป์

นอกจากการโหมโรงเรียกคนดูคนฟังจนได้ทีแล้ว บริเวณรอบๆ ลานโสเหล่สาธารณะ ยังเจตนาให้เกิดลานศิลป์เพื่อเป็นส่วนประกอบให้ผู้เข้าร่วมได้มีช่วงเวลาของการทำกิจกรรม สาธารณะร่วมกัน จากลานโสเหล่สาธารณะที่ระยะแรกมีแต่การเสวนาล้วนๆ จึงเริ่มมีสีสันและชีวิตชีวา มากขึ้น ทั้งยังหลากหลายด้วยกิจกรรมกลางแจ้งที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวสามารถมีส่วนร่วมด้วยได้ เช่น ลานหนังสือ ลานศิลปะ วาดภาพสีน้ำ งานประดิษฐ์ทั้งที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นและร่วมสมัย เช่น การพับรูปสัตว์ด้วยทางมะพร้าว การแกะสลักเทียน การทำเทียนเจล การทำตุ๊กตาผ้า การทำผ้า มัดย้อมสีธรรมชาติ พับกระดาษเป็นรูปสัตว์ต่างๆ รวมไปถึงการสาธิตแกะสลักผลไม้ ชும்อาหารปลอดภัย บริการให้คำปรึกษาด้านคดีความของศาลปกครอง บริการนวดฝ่าเท้า บริการตรวจสุขภาพและให้คำปรึกษาด้านสุขภาพฟรี

การเติมสีสันและชีวิตให้กับพื้นที่สาธารณะเกิดขึ้นทั้งโดยการชักชวนบอกต่อ ประชาชนขอความร่วมมือ และที่สมัครใจมาร่วมด้วยตัวเอง จากจำนวน 1-2 กลุ่ม ในช่วงแรก ค่อยๆ เพิ่มจำนวนและหลากหลายขึ้นเรื่อยๆ ทั้งจากหน่วยงานราชการ องค์กรท้องถิ่น ประชาชน และภาคธุรกิจ แต่เนื่องจากการจัดกิจกรรมลานศิลปะในลานโสהלสาธารณะไม่มีการสร้างข้อผูกมัดกับผู้เข้าร่วม จึงเป็นไปได้ด้วยความสมัครใจ กิจกรรมในลานจึงมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่สม่ำเสมออยู่บ้าง

ลานโสהלสาธารณะยังเป็นพื้นที่เพื่อแสดงตัวตนของท้องถิ่นผ่านงานสืบค้นซึ่ง ฮักแพง...แปงอุบล ได้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่อยู่แล้ว เช่น สารคดีและหนังสือเล่ม ดอกคุณ แม่มูน เสียงแคน เขตชูครูเพลงพงษ์ศักดิ์ จันทรุกขา ละครหุ่นเรื่องทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นักการเมืองดีศรีอุบล และนิทรรศการสุปเก่า...เว้าอุบล (รูปเก่าเล่าเรื่อง) เพื่อให้คนท้องถิ่นได้ตระหนักในทุนทางสังคมและคุณค่าที่ฝังอยู่เดิมของท้องถิ่น อุบลราชธานี

ที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ยังกลายเป็นอีกจุดนัดพบของหนุ่มมิตรสหายที่มีใจรักและสนใจในกิจกรรมลักษณะเดียวกัน เท่ากับเป็นพื้นที่ของการพบปะสังสรรค์ โดยเฉพาะในหมู่คณะทำงานซึ่งการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันในสิ่งที่พบเห็นได้กลายเป็นการจุดประกายการพูดคุยในเรื่องสาธารณะ และการทำงานเพื่อสาธารณะในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งข้อปรับปรุงแก้ไขสำหรับการจัดงานแต่ละครั้งอีกด้วย

กิจกรรมลานศิลปะตั้งแต่เริ่มต้น

- 1) **ลานหนังสือดี** โดย บ้านหนังสือดี วารินชำราบ นำหนังสือดีที่หายากทั้งเก่าและใหม่ สำหรับคนทุกกลุ่มเพศวัยมาจำหน่ายในราคาย่อมเยา บางครั้งจะมีกิจกรรมเสริมเข้าร่วมด้วย เช่น แสดงผลงานผ้ามัดย้อม กระเป๋าผ้าฝ้ายที่ให้ผู้สนใจระบายสีเองตามใจชอบ (จำหน่ายในราคาย่อมเยา)
- 2) **ปั้นดินเหนียว** โดยพี่อ่องแอ้ง (ซูชีพ แวงทอง) สอนเด็กปั้นดินเหนียวเป็นรูปต่างๆ เช่น ลีลาวดี หุ่นยนต์ คน หรือตามจินตนาการ
- 3) **สมุดทำมือ** โดยคณะละครหุ่นชักแพง จากการเข้าอบรมการทำสมุดทำมือกับกลุ่มวรรณกรรม หิ่งห้อย ม.อุบลราชธานี สมาชิกคณะละครหุ่นชักแพงยังคงทำกิจกรรมนี้ต่อ โดยเปิดเป็นชมรมสาธิตการทำสมุดทำมือ โดยผู้สนใจสามารถนำกลับบ้านได้เมื่อทำเสร็จ (สนับสนุนค่าวัสดุตามสมควร)
- 4) **ประดิษฐ์เขื่อนโสหล่ง** โดยคุณเสริม ปิตทอง ศิลปินอิสระที่สาธิตการทำเขื่อนไม้ขนาดเล็ก โดยมีผลงานเขื่อนโสหล่งรูปร่างต่างๆ มาร่วมแสดงด้วย
- 5) **ประดิษฐ์ดอกไม้จากถุงน่อง** โดยกลุ่ม Flower Tree ซึ่งเป็นครอบครัว 3 คนพ่อแม่ลูก มาสาธิตและสอนการประดิษฐ์ดอกไม้ ไม้ดอกไม้ จากถุงน่อง
- 6) **วาดภาพเหมือนและภาพล้อ** โดยนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี โดยการประสานงานกับอาจารย์ประจำวิชาศิลปกรรม เป็นการหารายได้พิเศษให้นักศึกษาในการวาดภาพล้อเหมือนการ์ตูน และการแสดงผลงานศิลปะของนักศึกษาและจำหน่ายแก่ผู้สนใจ

- 7) **ซุ่มตรวจสุขภาพ** โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี ให้บริการตรวจวัดความดัน ซึ่งนำหนัก บางครั้งนำเครื่องตรวจสมรรถภาพร่างกายมาเข้าร่วม
- 8) **โต๊ะให้คำปรึกษาเรื่องคดีความ** โดย ศูนย์ประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลปกครอง (อุบลราชธานี)
- 9) **แกะสลักเทียน** โดยครูภูมิปัญญา - สมคิด สอนอาจ และแม่สมพิศ สอนอาจ จากศูนย์การเรียนรู้แกะสลักเทียนคุ้มวัดศรีประดู่ ซึ่งนำแบบพิมพ์เทียนหลากหลายลวดลายมาให้ผู้สนใจได้ทดลองแกะสลักโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย
- 10) **งานประดิษฐ์จากผ้าและกระดาษ** โดยร้านไบฝ้าย สาธิตและสอนประดิษฐ์งานจากเศษผ้า เช่น ทำตุ๊กตา การพับนก ดอกไม้ ด้วยกระดาษ การทำเปเปอร์มาเช่ รวมทั้งนำผลงานมาแสดงและจำหน่ายในราคาย่อมเยา
- 11) **ซุ่มสาธิตและจำหน่ายอาหารปลอดภัย** โดยชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร 2001 อุบลราชธานี สาธิตการทำอาหารสะอาด รสชาติปลอดภัย การแกะสลักผักผลไม้ ให้แก่คณะผู้ร่วมเสวนาในลานโสเหล่ และจำหน่ายในราคาย่อมเยา
- 12) **บริการนวดฝ่าเท้า** โดยชมรมส่งเสริมสุขภาพวัดสุปฏิญนารามวรวิหาร
- 13) **งานประดิษฐ์เทียนเจล** โดยคุณดิงลี่ สาธิตและสอนการทำเทียนเจล (สนับสนุนค่าวัสดุตามสมควร)
- 14) **นิทรรศการความรู้และวิชาการด้านอาหารและสุขภาพ** จากศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 7 อุบลราชธานี
- 15) **ซุ่มระบายสีน้ำภาพตุ๊กตาบนเฟรมผ้าใบ** โดยคุณป้าแอ๊ด ซึ่งบางครั้งจัดกิจกรรมประกวดระบายสีสำหรับเด็กๆ ขึ้นในลานโสเหล่ด้วย

ใครคือกำลังอันสำคัญ

ในฐานะองค์กรต้นคิด เป็นแกนประสานติดต่อ และมีความพร้อมในสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับการจัดกิจกรรมลานไสเฮลล์สาธารณะ เจ้าหน้าที่โครงการฮักแพง...แปงอุบล จึงต้องรับหน้าที่หลักหลายอย่างในช่วงแรก ทั้งเรื่องการติดต่อประสานงานเรื่องเวทีไสเฮลล์และกลุ่มกิจกรรมลานศิลป์ การผลิตและเผยแพร่สื่อประกอบ การติดต่อขอยืมอุปกรณ์และจัดเตรียมความพร้อมเรื่องสถานที่ ตลอดจนการบันทึกเทปและงานติดตามขยายผลหลังการเสวนา เพราะส่วนใหญ่เครือข่ายร่วมจัดช่วงแรกเป็นคณะทำงานที่มาช่วยคิดและแสดงความคิดเห็นมากกว่าเป็นฝ่ายปฏิบัติการ

กระทั่ง เมื่อจัดเวทีไสเฮลล์สาธารณะครบ 1 ปี จึงจัดให้มีการสรุปบทเรียนขึ้น โดยเชิญทุกหน่วยงานองค์กรที่มีส่วนทำให้เกิดลานไสเฮลล์สาธารณะแห่งนี้เข้าร่วม แต่ละองค์กรเครือข่ายจึงเห็นศักยภาพและบทบาทหน้าที่ ของกันและกันชัดเจนขึ้น ประกอบกับการชี้แจงให้เห็นชนิดงานทั้งหมดที่เกิดขึ้นในการจัดงานแต่ละครั้ง จึงมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ใหม่เพื่อร่วมกันรับผิดชอบ ทั้งโดยพลเมืองอาสา ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่องค์กรท้องถิ่นอย่างเทศบาลนครอุบลฯ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลฯ

ตัวอย่างเช่น เทศบาลนครอุบลราชธานี ยินดีให้การสนับสนุนติดตั้งไฟสปอร์ตไลท์เพื่อเพิ่มความสว่างให้มากขึ้น รวมทั้งบริการถังขยะ สุขาเคลื่อนที่ แก้วผู้มงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี โดยการผลักดันของสมาชิกสภาจังหวัด สนับสนุนอุปกรณ์เครื่องเสียงพร้อมเจ้าหน้าที่ควบคุม และแก้อีสวนร้านค้าบริเวณตลาดโต้รุ่ง (ลุงโรตี) อาสาจัดเตรียมน้ำดื่มให้แก่คณะทำงานและผู้เข้าร่วมเวทีทุกครั้ง ส่วนชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร 2001 อุบลราชธานี และร้านอาหารอิมิตินะ เป็นฝ่ายสนับสนุนอาหารกล่อง แก้วผู้ร่วมเสวนาและคณะทำงาน

ทั้งหมดนี้ ไม่เพียงเป็นกำลังสนับสนุนหรือทำให้การใช้ชีวิตในลานไสเฮลล์สาธารณะ มีความสะดวกสบายขึ้น แต่ได้ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดงานแต่ละครั้งได้อีกไม่น้อย ที่สำคัญ ได้ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การทำงานของเจ้าหน้าที่ ฮักแพง...แปงอุบล และเยาวชนที่ร่วมในโครงการฯ ซึ่งต้องรับบทหนัก

หลายเรื่องในช่วงแรกๆ ไปได้มากทีเดียว แต่สิ่งเหล่านี้ก็อีกเช่นกันที่เป็นเครื่องพิสูจน์ทั้งพลังและกำลังที่มีอยู่ในท้องถิ่น ต่อการทำสิ่งที่เป็นสาธารณะให้ปรากฏขึ้นในบ้านเมืองตนเอง

หน่วยงานองค์กรในท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วม

● ภาคราชการ ได้แก่

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- เทศบาลนครอุบลราชธานี
- ศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี
- สหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชน จำกัด
- ศูนย์ประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลปกครอง (อุบลราชธานี)
- ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 7 อุบลราชธานี
- วิทยาลัยอาชีวศึกษา อุบลราชธานี

● ภาคประชาสังคม ได้แก่

- กลุ่มรวมมิตรคิดทำ
- ศูนย์ข่าวประชาสังคม จ.อุบลราชธานี
- สัมชชาสุขภาพจังหวัดอุบลราชธานี
- สโมสรไลออนส์อุบลราชธานี
- สโมสรไลออนส์วารินชำราบ
- ศูนย์การเรียนรู้แกะสลักเทียนคุ้มวัดศรีประตู่
- ชมรมศิษย์พระอรหันต์จี้กง อุบลราชธานี
- ชมรมส่งเสริมสุขภาพวัดสุปฏิญนารามวรวิหาร
- มูลนิธิประชาสังคม จ.อุบลราชธานี

● ภาคประชาชน ได้แก่

- บ้านหนังสือดี
- กลุ่ม Flower Tree
- คุณอ่องอ่อง นักปั้นดินเหนียว
- คุณแสร้ม ปิดทอง
- คุณติงลิ่
- ป้าแอ๊ด ระบายสีน้ำ

● ภาคธุรกิจ ได้แก่

- ร้านใบฝ้าย
- ร้านโรตี ไต้รุ่งราชบุตร
- ร้านอิมดีนะ
- ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร 2001 อุบลราชธานี

● กลุ่มเยาวชน ได้แก่

- กลุ่มไมค์ลอย
- คณะละครหุ่นชักแพง
- สัมชชาเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี
- ชมรมอุบลสก็๊ตเตอร์
- กลุ่มบีบอย
- กลุ่มสเก็ตบอร์ด
- กลุ่มบีเอ็มเอ็กซ์ แพลทแลนด์

สิ่งที่ยืนยันเพิ่มขึ้นจากการได้ยินหรือได้ฟัง

บนฐานคิดที่ไม่ต้องการให้เวทีโสฬสสาธารณะแต่ละครั้งเริ่มต้นหรือจบลงที่การเสวนาเท่านั้น คณะทำงานจึงให้ความสำคัญกับการสื่อสารข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือทางเลือกที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเสวนาแต่ละครั้งแก่ผู้ฟังและสาธารณะให้มากที่สุด ด้วยการนำข้อมูลที่สืบค้นได้มาผลิตเป็นสื่อชนิดต่างๆ เช่น เอกสารข้อมูล (FACT SHEET) วิดิทัศน์ และการนำเสนอภาพและข้อมูลผ่านทางคอมพิวเตอร์เป็น power point ฉายนำก่อนและระหว่างการเสวนา เพื่อประมวลความเป็นมาสรุปสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผู้ร่วมเสวนา ได้รับทราบข้อมูลอย่างรู้เท่าถึงกัน ก่อนจะนำไปสู่ประเด็นของการพูดคุยเพื่อถกแถลงและแลกเปลี่ยน เพื่อหาคำตอบที่ต้องการกัน

ตัวอย่างเช่น ข้อเสนอและความคิดเห็นจากเยาวชนที่ต้องการส่งถึงว่าที่นายกเทศมนตรีอุบลราชธานี (เวทีนโยบายวัยทีน) พัฒนาการความเป็นมา ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการจัดเวทีโสฬสสาธารณะ (เวทีความยั่งยืนของเวทีโสฬสสาธารณะ) สภาพลำนํ้ามูลวันนี้และนานาทัศนะต่อการรักษาแม่น้ำมูล (เวทีแม่(มูล)จำ...อย่าร้องไห้) ภาพการทำผิดวินัยจราจรที่พบบ่อย ระเบียบข้อบังคับเรื่องวินัยจราจร (เวทีจับหนูทำไม? วินัยจราจร และโสฬสอีกทีให้เข้าใจ เรื่องวินัยจราจร) เป็นต้น การผลิตสื่อเหล่านี้ช่วยให้การเสวนามีความราบรื่นขึ้น เพราะถึงแม้ผู้ร่วมเวทีจะมีประสบการณ์ตรงกับปัญหาแต่ละเรื่องมาก่อน แต่การได้สัมผัสประเด็นปัญหาผ่านภาพและเนื้อหาก่อนเริ่มเสวนาเท่ากับเป็นการอุ่นเครื่องและบ่มพื้นความเข้าใจในสิ่งที่จะพูดคุยกันอีกครั้ง สิ่งสำคัญ การได้อ่านได้ชมสื่อต่างๆ ก่อนยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพูดคุย ชักถาม แลกเปลี่ยนในวงโสฬสได้มากขึ้น ขณะที่ผู้ฟังและประชาชนที่ได้รับเอกสารก็สามารถกลับไปอ่าน และเป็นความรู้ติดบ้านได้ด้วย

นอกจากสื่อที่ผลิตขึ้นเองแล้ว คณะทำงานยังได้ติดต่อขอรับสื่อจากแหล่งข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องมาแจกจ่ายให้แก่ประชาชนด้วย เช่น หนังสือเกี่ยวกับการขับขี่ปลอดภัย ข้อมูลการทำผิดเรื่องวินัยจราจร และความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ ต่อเรื่องวินัยจราจร

หลังเวที...รู้อย่างนี้ต้องขยาย

หลังจบเวที แต่ละประเด็นที่เกิดขึ้นตลอดการพูดคุยมีทั้งที่ผู้ร่วมเสวนาอาสาที่จะรับไปดำเนินการแก้ไขหรือพิจารณาต่อ สาธารณะเกิดการรับรู้ในสาเหตุที่มาที่ไป ข้อจำกัดเงื่อนไข ในแต่ละปัญหามากขึ้น ขณะเดียวกันผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้มีโอกาสรับฟังเสียงความคิดเห็นของหน่วยงานและประชาชนเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งช่องทาง และภายใต้เป้าหมายเพื่อให้เกิดการคลี่คลายและเห็นทางออกที่เป็นไปได้และเกิดขึ้นจริงมากที่สุด การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันบนพื้นฐานความรู้อะไรและข้อเท็จจริงจึงเกิดขึ้นโดยมีสาธารณะเป็นผู้รับฟังและแลกเปลี่ยนด้วยในบางโอกาส

ถึงแม้ข้อสรุปจากแต่ละเวทีจะไม่สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง แก้ไขได้ในทันที แต่ในเบื้องต้นอย่างน้อยการมีพื้นที่สาธารณะที่ทำให้ทุกฝ่ายได้นำข้อสงสัย ไม่ชัดเจน หรือยังเป็นคำถามที่ไม่สามารถหาคำตอบได้ มาแลกเปลี่ยนเปิดเผยต่อที่สาธารณะอย่างตรงไปตรงมาเช่นนี้ก็เป็นการปรากฏการณ์ที่ไม่เกิดขึ้นบ่อยหรือเป็นประจำนักในห้องถือนเมืองอุบลฯ และเพื่อให้เนื้อหาเรื่องราวจากการเสวนาแต่ละครั้งเข้าถึงคนในวงกว้างมากขึ้น จึงมีการนำเสียงบันทึกเทปจากเวทีเสวนามาเผยแพร่อีกครั้งผ่านทางสถานีวิทยุประชาสัมพันธ์ จ.อุบลราชธานี FM 103.5 รวมทั้งการออกอากาศสดและนำเทปการเสวนามาออกอากาศอีกรอบทางสถานีเคเบิลท้องถิ่น ราชธานีเคเบิลทีวี ซึ่งการเผยแพร่ให้สาธารณะรับรู้มากยิ่งขึ้นนี้ ได้ทำให้เกิดการพูดคุยบอกต่อและกลายเป็นแนวร่วมทางความคิดมากขึ้น แต่ก็เป็นเรื่องที่วัดผลแน่นอนได้ลำบาก

นอกจากการเผยแพร่ซ้ำผ่านสื่อวิทยุและเคเบิลท้องถิ่นแล้ว เนื้อหาหลักๆ จากเวทียังถูกนำมาเขียนเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์หอการค้าจังหวัดอุบลราชธานี หนังสือพิมพ์อุบลคนรุ่นใหม่ วารสารท้องถิ่น เช่น พุงศรีเมืองทุกเรื่องเมืองอุบล และจดหมายข่าวอีกแพ่งที่โครงการอีกแพ่งฯ จัดทำขึ้นเป็นรายเดือน

อีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยได้มากในเรื่องการขยายผลหลังเวทีโสเหล่สาธารณะ คือ สื่อมวลชน ซึ่งให้ความสำคัญแบบเกาะติดในเรื่องที่น่าสนใจ น่าติดตาม โดยเฉพาะเรื่องที่ยังเป็นปัญหาค้างคาต้องการหาทางออก เช่น กรณีวินัยจรรยาที่มีการเกาะติดของสื่อมวลชน ศูนย์ข่าวประชาสังคม จ.อุบลราชธานี

อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งตำรวจ แขวงทางจังหวัด เทศบาลนคร สำนักงานขนส่งจังหวัด โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา หน่วยกู้ภัย และประชาชน ต้องออกมารับผิดชอบร่วมกัน

ผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

จากการจัดเวทีโซเชียลสถานะที่ผ่านมา ทำให้พบว่า สิ่งที่จะสร้างแรงดึงดูดให้มีผู้เข้าร่วมมากน้อยหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับหัวข้อการเสวนาเป็นสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงวิทยากรที่เข้าร่วมว่ามีความน่าสนใจมากน้อยเพียงไรด้วย สังเกตได้ว่า หากเป็นหัวข้อที่ประเด็นสาธารณะที่ต้องอาศัยการร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาของหลายฝ่าย โดยเฉพาะในระดับผู้มีอำนาจตัดสินใจในท้องถิ่น เช่น หัวข้อใช้หัวदनก ใต้รุ่งในฝันของคนอุบล หรือนโยบายวัยทีน จะมีผู้ให้ความสนใจมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความร่วมมือของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวและบันทึกเทปรายการเพื่อนำไปออกอากาศทางสถานีเคเบิลทีวีของท้องถิ่นอีกครั้ง เช่น หัวข้อ ใต้รุ่งในฝันของคนอุบล และนโยบายวัยทีน

สิ่งที่นำมาสู่ผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจนประการหนึ่ง เกิดขึ้นจากการทำงานของสื่อมวลชนในการติดตามประเด็นที่เป็นปัญหาหลังจบเวทีแต่ละครั้ง ดังกรณีเช่น

- การนำเสนอข่าวของคุณย์ข่าวประชาสังคม จ.อุบลราชธานี (FM 103.5) กรณีปัญหาวัยรุ่นไม่มีพื้นที่ในการทำกิจกรรม โดยหยิบยกประเด็นกลุ่มสเก็ตบอร์ดและกลุ่ม B-Boy ที่ต้องโยกย้ายที่เล่นบ่อยครั้งนำไปสู่การสัมภาษณ์คุณสมยศ จรัสดำรงนิത്യ นายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานีในขณะนั้น จนมีคำสั่งอนุญาตให้ใช้สถานที่บริเวณข้างศาลหลักเมือง และติดตั้งไฟสปอร์ตไลท์ให้แก่กลุ่มสเก็ตบอร์ดและอนุญาตให้กลุ่ม B-Boy สามารถใช้พื้นที่บริเวณลานโซเชียลสาธารณะเป็นที่ฝึกซ้อมการเต้นและออกกำลังกายได้

- การนำเสนอความสามารถของกลุ่มวัยรุ่นอย่างแตกต่างหลากหลาย ทำให้มีหน่วยงานและผู้สนใจที่ทราบ ข่าวทั้งจากการเข้าร่วมโดยตรงและจากข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปติดต่อมายังสำนักงาน

เพื่อขอเชิญวิทยากรเหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรม เช่น ห้างโลตัส ได้ติดต่อเชิญกลุ่ม B-Boy และคณะละครหุ่น
ฮักแพง ไปร่วมกิจกรรมของห้าง โดยเฉพาะคณะละครหุ่นฮักแพงที่ได้รับเชิญไปแสดงในที่ต่าง ๆ
อย่างต่อเนื่อง เช่น งานวันรัฐธรรมนูญ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี งานวันเลือกตั้ง ณ พุงศรีเมือง
งานวันภาษาไทย ณ ห้องสมุดประชาชน จ.อุบลราชธานี เป็นต้น

■ ในบางประเด็นที่เกิดขึ้นจากการเสนอขอของพันธมิตรร่วมจัด เช่น หัวข้อไต้รุ่งในฝันของคนอุบล
เวทีโสเหล่สาธารณะแห่งนี้ได้เป็นพื้นที่ทางสังคมที่เปิดโอกาสให้เกิดการพบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยน
ทางความคิดของบุคคลหรือ กลุ่มคนสถานภาพต่าง ๆ ทั้งเทศบาลนคร สำนักงานสาธารณสุข องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด ผู้ประกอบการร้านอาหารไต้รุ่ง ผู้บริโภค ซึ่งเป็นเสมือนจุดเริ่มทางความคิดให้เกิดการหารือ
เพื่อยุติปัญหาบางอย่างร่วมกัน และเมื่อมีมติที่จะนำข้อทักท้วงต่างๆ ไปปรับปรุง เวทีแห่งนี้
ได้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางจัดหัวข้อโสเหล่เดิมอีกครั้งเพื่อติดตามและรายงานผลให้สาธารณะรับรู้
รวมทั้งหารือข้อคิดเห็นใหม่ๆ ที่จะนำไปสู่การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีร่วมกันในสังคม

■ เวทีหัวข้อ นโยบายวัยทีน ซึ่งเกิดขึ้นในสถานการณ์การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานี
ยังนำมาซึ่งความแปลกใหม่ของคนในท้องถิ่น เพราะไม่เคยมีเวทีลักษณะนี้มาก่อน ส่วนมากเป็นเวทีให้
ผู้สมัครมาพูดแนะนำตัวเอง และแสดงวิสัยทัศน์ของตนมากกว่ามาเป็นผู้ฟังหรือได้แสดงความคิดเห็น
เพียงช่วงสั้นๆ เวทีโสเหล่สาธารณะจึงเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของคนอุบลฯ ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ในท้องถิ่น

จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ทำงานในแวดวงสื่อมวลชนและงานพัฒนาในพื้นที่จังหวัด
อุบลราชธานี ยังให้การยอมรับการทำงานอย่างทุ่มเทของโครงการฯ ที่สามารถผลักดันให้เกิดกิจกรรมลาน
โสเหล่สาธารณะได้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เนื่องจากที่ผ่านมามีการจัดกิจกรรมใดๆ ในจังหวัด
ไม่ว่าจะเป็นของภาครัฐหรือองค์กรชุมชนหรือภาคประชาชนมักเป็นการจัดเพียงไม่กี่ครั้งแล้วหายไป
ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าร่วมได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสามารถวางบทบาทการทำงานที่เป็นกลาง
ได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ข้องเกี่ยวกับการเมืองหรือผลประโยชน์ใดๆ ซึ่งส่งผลให้ได้รับความร่วมมือ
จากหน่วยงานในท้องถิ่นด้วยดีอยู่เสมอ

ในส่วนของคุณะทำงาน วัฒนธรรมการสรุปบทเรียน ได้ปรากฏขึ้น เพราะหลังจากที่ไฟดวงสุดท้ายในลานโสเหล่สาธารณะดับลง ไม่ได้มีเฉพาะประเด็นเนื้อหาที่คณะทำงานจะต้องติดตามหรือผลักดันต่อหลังการเสวนาเท่านั้น แต่บทเรียนในเชิงการบริหารจัดการเป็นเรื่องที่คณะทำงานลานโสเหล่สาธารณะต้องเรียนรู้อย่างไม่หยุดนิ่งด้วยเช่นกัน เพราะแต่ละครั้งที่จัดก็มักมีชนิดปัญหาหรืออุปสรรคเกิดขึ้นโดยไม่ซ้ำกันเลย การได้มีโอกาสนั่งล้อมวงคุยกันหลังเสร็จงาน และเปิดประเด็นด้วยการระดมความคิดเห็นค้นหาสิ่งดี สิ่งไม่ดี ข้อที่ควรปรับปรุงแก้ไขสำหรับการจัดงานครั้งต่อไป จึงเกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การพัฒนาลานโสเหล่สาธารณะที่ดียิ่งขึ้น โดยแต่ละปีจะมีการสรุปบทเรียนภาพรวมทั้งหมดอีกครั้ง เพื่อทบทวนและกำหนดทิศทางการทำงานลานโสเหล่สาธารณะในก้าวต่อไปด้วย

การร่วมกันสรุปบทเรียนแต่ละครั้ง ยังนำมาซึ่งการพูดคุยแลกเปลี่ยนในประเด็นสาธารณะในท้องถิ่น ซึ่งบางครั้งกลายเป็นหัวข้อสำหรับการเสวนาครั้งต่อไปได้เช่นกัน

"กลุ่มสเก็ทบอร์ดมีปัญหาเรื่องสถานที่ในการเล่น หายากมาก แต่ลานสเก็ตได้เป็นพื้นที่เพื่อการพูดคุยทำให้ทางการจัดพื้นที่ให้เป็นที่เล่นได้"

ตัวแทนกลุ่มสเก็ทบอร์ด

"ถึงแม้โดยส่วนตัวจะไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงมากนัก แต่ก็เป็นที่สาธารณะจริงๆ ที่ทำให้ผู้คนได้มีโอกาสพบปะกัน คิดว่าทางราชการ เช่น เทศบาล ควรเข้ามาให้ความสนใจ และรับฟังให้มาก"

ปกรณ์ ประวัตติโยธิน
ประธานชมรมอุบลสเก็ตเตอร์

"ดีใจที่มีเวทีเช่นนี้และเป็นพื้นที่ที่คนเมืองได้ออกมาใช้ชีวิตร่วมกัน ไม่อยากให้มองว่ามีธุรกิจเกิดขึ้นบนที่แห่งนี้ อย่างร้านหนังสือ งานศิลปะที่นำมาแสดงก็เป็นไปเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารพูดคุยกัน อย่าไปยึดติดกับรูปแบบมาก เพราะจะทำให้ลำบาก ต้องทำในสิ่งที่ไม่กระทบหรือกระทบให้น้อยที่สุด ให้ทุกคนออกมาช่วยกันและให้มียั่งยืนต่อไปกับพื้นที่สาธารณะแบบนี้"

ละไม โปธิ์ศรี
บ้านหนังสือดี

3

อุปสรรค ข้อค้นพบ และบทเรียน

อุปสรรคและความท้าทายที่ต้องฝ่าฟัน

การทำทลายกับความคิดและประสบการณ์ของคนอุปบลหลายคนที่ว่า "ไม่เคยมีใครจัดงานอะไรได้ต่อเนื่องหรือสำเร็จหรอก ส่วนมากจัดครั้งเดียวหรือไม่กี่ครั้งก็จบกันไป คนถึงไม่ค่อยสนใจเข้าร่วมไง" ทำให้คณะทำงานถึงกับต้องถอดใจอยู่บ่อยครั้ง แต่ด้วยความมุ่งมั่นและต้องการสร้างมิติใหม่สำหรับการใช้ชีวิตของคนอุปบลฯ และความเชื่อที่ว่า "ของใหม่" ที่จะเกิดขึ้นจะต้องถูกประทุบตราครั่งแล้วครั่งเล่าจนกว่าชาวอุปบลฯ จะได้ทดลองและสัมผัสด้วยตัวเอง และเพื่อให้เกิดการรับรู้และจดจำจึงกำหนดวันเวลา และสถานที่ในการจัดขึ้นเป็นประจำทุกวันเสาร์ที่ 2 ของเดือน แม้จะมีการเสนอให้มีเวทีสัญจรในภายหลัง แต่ก็ไม่ควรยกเลิกการจัดเวทีที่นี้ เพราะถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ต้องสร้างให้เกิดความยั่งยืน

สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดเวทีโสเหล่สาธารณะอย่างชัดเจนอีกประการหนึ่ง น่าจะเป็นเรื่อง **สถานการณ์การเมือง** จนกล่าวได้ว่า เวทีโสเหล่สาธารณะเกิดขึ้นในยุคที่เทศบาลนคร อุบลราชธานีมีผู้บริหารซึ่งเข้าใจและเห็นดีด้วยกับแนวคิดการสร้างชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็ง แต่เติบโตในยุคที่ไม่มีผู้บริหารหลักปลัดเทศบาลนครฯ ซึ่งต้องทำหน้าที่แทนไม่มีอำนาจที่จะผลักดันหรือบรรจุให้กิจกรรมโสเหล่สาธารณะกลายเป็นวาระงานหรือแผนงานหนึ่งของท้องถิ่นได้ สิ่งที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงการเอื้ออำนวยให้ความสะดวกแต่ขาดบุคลากรของหน่วยงานที่สามารถมาร่วมปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งข้อจำกัดเรื่องเวลาและภารกิจของข้าราชการที่มากทำให้ร่วมงานได้ไม่เต็มที่ แต่ก็ต้องยอมรับว่ามีข้าราชการจำนวนไม่น้อยที่สมัครใจและสนับสนุนการจัดกิจกรรมอย่างเต็มที่ ภาวะของ "**คนมีใจ**" ที่ว่านี้เองช่วยส่งผลบวกต่อการประสานขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ในสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้อย่างดีเสมอมา

แต่ความพยายามที่จะเสนอให้การสร้างชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งผ่านลานโสเหล่สาธารณะก็ยังคงมีอยู่ โดยคณะทำงานเสนอให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับพิจารณา แต่ก็ต้องพบกับความผิดหวัง

เพราะหน่วยงานไม่มีนโยบายให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าว อยู่ในความดูแลของเทศบาลนครฯ แต่ก็ยินดีที่จะให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือเท่าที่หน่วยงานจะเอื้อให้ได้ต่อไป

สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่ง คือ กรอบความคิดเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในมิติเรื่องที่ว่างสาธารณะ ในความคิดของข้าราชการหรือคนส่วนใหญ่ยังเป็นเรื่องสวนสาธารณะมากกว่า การพัฒนาให้เกิดกิจกรรมบนที่ว่างที่เป็นสาธารณะ อีกทั้ง ประชาชนยังเคยชินกับการได้ประโยชน์โดยตรงในการใช้สวนสาธารณะ เช่น เพื่อการออกกำลังกายหรือพักผ่อนหย่อนใจมากกว่าการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ร่วมกันกับคนอื่น ๆ ในสังคม

การไม่ชี้แจงให้แน่ชัดเกี่ยวกับกิจกรรมหรือแผนงานของท้องถิ่นที่เกิดขึ้นโดยส่วนราชการ ในจังหวัดก็มีผลต่อการจัดกิจกรรมด้วยเช่นกัน ดังเช่น กรณีที่ส่วนราชการจังหวัดอุบลราชธานีได้รับงบประมาณให้จัดทำกิจกรรมถนนคนเดิน และได้ใช้พื้นที่บริเวณเดียวกับที่มีการจัดลานสโพล่สาธารณะเป็นประจำอยู่แล้ว อีกทั้งมีกิจกรรมดนตรีและการแสดงที่ไม่แตกต่างกัน แต่เนื่องจากไม่เคยมีการชี้แจงต่อประชาชน และกิจกรรมดังกล่าวมีลักษณะเป็นการรับมอบคำสั่งแล้วมาดำเนินการ ซึ่งประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วม ทำให้ประชาชนที่เริ่มคุ้นชินกับพื้นที่นี้เกิดความสับสนว่าเป็นกิจกรรมใด ซึ่งหากมีการพูดคุยชี้แจงและสร้างความร่วมมือด้วยกันตั้งแต่แรก จะช่วยทั้งเรื่องการประหยัดงบประมาณ และการสร้างคุณค่าผ่านกิจกรรมและรูปแบบให้กับพื้นที่แห่งนี้ได้ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ **ความเข้าใจในแนวคิดเรื่องชีวิตสาธารณะและสำนักสาธารณะ** ที่เป็นคำใหม่สำหรับท้องถิ่นเมืองอุบล จึงยังต้องการการอธิบายและพูดคุยให้เกิดความเข้าใจอยู่มาก แม้จะมีแผนพับแนะนำโครงการฯ และแนวคิดเรื่องชีวิตสาธารณะแจกแก่ผู้เข้าร่วมก็ตาม รวมทั้งการชี้แจงต่อสาธารณะผ่านเครื่องขยายเสียงที่ยังทำได้ไม่ดึนนัก ส่วนใหญ่เป็นการให้น้ำหนักกับประเด็นเนื้อหาสาระที่จะเสวนากันมากกว่า

อย่างไรก็ดี หากเปลี่ยนจากคำว่า **"ชีวิตสาธารณะ"** เป็นคำว่า **"การเอาธุระร่วมกัน"** กลับพบว่าสร้างใจได้มากกว่า โดยเฉพาะในวงประชุมของคณะทำงาน ซึ่งผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะมาระดับหนึ่งแล้ว แต่เมื่อมีการจัดกิจกรรมสัปดาห์สาธารณะแม้บางหัวข้อหรือบางกิจกรรมจะเป็นหัวข้อที่คณะทำงานเห็นว่าเป็นประโยชน์และส่งผลโดยรวมต่อสังคม แต่กลับไม่พบว่ามีผู้ให้ความสนใจเท่าที่ควร คำตอบที่ได้รับจากคนอุบลโดยส่วนใหญ่ ก็คือ เป็นนิสัยของคนอุบลที่ไม่ค่อยตื่นตัวต่อเรื่องหรือกิจกรรมสาธารณะเท่าใดนัก ยกเว้นเป็นเรื่องที่เป็นปัญหารุนแรง หรือกระทบกับชีวิตและทรัพย์สินโดยตรง เช่น น้ำท่วม หรือเรื่องเทียนพรรษา เป็นต้น ประกอบกับสภาพสังคมความเป็นเมืองที่ต่างคนต่างอยู่ จึงไม่ได้ให้ความสนใจหรือเกิดสำนึก สาธารณะต่อความเป็นไปของท้องถิ่นเท่าที่ควร หรือหากเข้าร่วมจะเห็นได้ว่ามักไม่แสดงตัว แต่จะนั่งซุ่มดูหรือฟังอยู่ห่างจากเวทีมากกว่า จะเข้ามานั่งฟังในลานเสวนา และไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น โดยตรงท่ามกลางสาธารณะนอกจาก "ขาประจำ" เท่านั้น

ปัจจัยรุ่มล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และอิทธิพลของสื่อ ถือเป็นอีกอุปสรรคที่ท้าทายให้ฝ่าฟันอย่างยิ่ง ด้วยวิถีของคนเมืองที่ต่างจากชีวิตชนบท และมีปัจจัยเอื้อต่อการใช้ชีวิตแบบปัจเจกสูง ซึ่งสามารถหาได้ง่ายแม้ในระดับครอบครัว เช่น โทรทัศน์ เกมคอมพิวเตอร์ คาราโอเกะ วิทย์ วิซิติ ดิวิดี รวมไปถึงแหล่งบันเทิง ร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ต ตลอดจนห้างสรรพสินค้า คนเมืองจึงตัดสินใจได้ง่ายขึ้นกับการเลือกรับความสุขสำหรับตนเอง และเป็นแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ไม่เว้นแม้ในท้องถิ่นที่มีความลึกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเช่นอุบลราชธานี

นอกจากนี้ สื่อมวลชนแขนงต่างๆ ที่รุกคืบเข้ามาในชีวิตของผู้คนในแต่ละวัน ผ่านการนำเสนอทั้งรายการบันเทิง ข่าว สารคดี หรือรายการวาไรตี้ เกมโชว์ต่างๆ ล้วนเป็นเหตุปัจจัยที่รุ่มล้อมความสนใจของแต่ละบุคคลได้มาก การมีเครื่องรับไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทย์ วิซิติ ดิวิดี หรือคอมพิวเตอร์

ภายในบ้านหรือสำนักงาน จึงเป็นความสะดวกสบายที่แต่ละคนรู้สึกว่าจะไม่จำเป็นต้องเดินทางออกนอกบ้านก็ได้ สิ่งที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และลัทธิบริโภคนิยมที่โหมกระหน่ำชีวิต ความเป็นท้องถิ่นจนหลีกเลี่ยงได้ยาก ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน ทำให้ระบบคิดของคนส่วนใหญ่ผูกติดกับเรื่องการทำมาหากินและความอยู่รอดของปากท้องในแต่ละวันมากกว่าปัจจัยอื่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกิดขึ้นในลานโศโหล่สาธารณะซึ่งบางคนอาจมองว่าเป็นเพียงส่วนเติมเต็มชีวิต จึงไม่ได้คิดว่าต้องมาเข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งส่งผลต่อการคิดที่จะมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ด้วยได้

ระหว่างความร่วมมือ...กับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

ถึงแม้การแสดงตัวตนและเจตนาที่จะเอาธุระในเรื่องราวของท้องถิ่นร่วมกันจะมาจากหลากหลายภาคส่วน ทั้งราชการ ธุรกิจ ประชาสังคม และประชาชน แต่เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว พบว่าในแต่ละกลุ่มยังให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยแตกต่างกัน ทั้งนี้ เป็นไปตามช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมนับตั้งแต่เริ่มต้น โดยช่วงแรกของการจัดงานภาคส่วนราชการและภาคธุรกิจยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดหรือตัดสินใจมากนัก ส่วนมากเป็นการให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการจัดงานมากกว่า ขณะที่ตัวแทนจากภาคประชาสังคมซึ่งเป็นคณะทำงานชุดแรกๆ เป็นผู้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจมากกว่า จนกระทั่งเริ่มมีการสรุปบทเรียนการทำงานทั้งหมดในปีแรก หน่วยงานทั้ง 4 ภาคส่วนจึงเข้ามาร่วมอย่างเป็นกิจจะลักษณะ และกลายเป็นคณะทำงานที่ร่วมคิดร่วมตัดสินใจและร่วมทำมากขึ้นในเวลาต่อมา

การเข้ามาของบางหน่วยงานโดยเฉพาะองค์กรส่วนท้องถิ่นยังเป็นไปในลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างการมีส่วนร่วมและการให้ความร่วมมือ เห็นได้จากการที่เข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือและยินดีช่วยเหลือเป็นรายกิจกรรมหรือขึ้นอยู่กับ การร้องขอมากกว่าที่จะดึงหน่วยงานของตนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจึงไม่นำไปสู่การผลักดันแนวคิดเรื่องที่ว่าสาธารณะให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานหรือนโยบายที่ชัดเจนในระดับท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากปัจจัยทางการเมืองของท้องถิ่นเป็นสาเหตุสำคัญ

สิ่งที่น่าสังเกต คือ บทบาทหลักในการทำหน้าที่ประสานงานและการเป็นตัวเชื่อมภาคส่วนต่างๆ ยังเป็นบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในโครงการชีวิตสาธาณะฯ ค่อนข้างมาก เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่ประจำที่รับผิดชอบโดยตรง ประกอบกับมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดต่อ เช่น โทรศัพท์ โทรสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ และยานพาหนะ ซึ่งสามารถเบิกจ่ายได้จากโครงการฯ ในขณะที่คณะทำงานส่วนใหญ่เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่และมีสังกัดชัดเจนจึงมีภารกิจประจำค่อนข้างมาก การเข้าร่วมกิจกรรมสัปดาห์สาธาณะจึงเป็นเสมือนอีกบทบาทหนึ่งที่เป็นทางเลือกที่พอใจ เมื่อจัดลำดับความสำคัญจึงอาจอยู่ในลำดับรองลงมามากกว่างานประจำที่ทำอยู่แล้ว

นอกจากนี้ จากการสนทนากับกลุ่มต่างๆ ที่เข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอ พบว่า ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและเห็นด้วยกับการมีตัวเชื่อมซึ่งคอยทำหน้าที่ประสานงานหรืออำนวยความสะดวก เพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมาของการทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนมักล้มเหลว เพราะมีสาเหตุมาจากการที่ไม่มีคน กลางทำหน้าที่ติดตามการทำงานอย่างต่อเนื่อง จริงจัง และปลอดภัยซึ่งผลประโยชน์แอบแฝง

อย่างไรก็ดี สิ่งที่ปรากฏชัดเจนประการหนึ่งนับตั้งแต่ได้มีการจัดกระบวนการสรุปบทเรียนและเปิดเวทีให้ตัวแทนแต่ละภาคส่วนได้มาพบปะกันอย่างเป็นกันเอง คือ ระบบความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของบุคคล กลุ่มองค์กรต่างๆ ที่ดีขึ้น จากเดิมที่เป็นความสัมพันธ์ในแนวตั้งต้องติดต่อผ่านจดหมายอย่างเป็นทางการ ได้ปรับเปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์ในแนวราบที่ต่างฝ่ายต่างเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นร่วมกัน สังเกตได้จากการแสดงความสมัครใจเสนอตัวที่จะให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือทั้งโดยส่วนตัวหรือในนามองค์กรที่ตนสังกัดอยู่โดยไม่จำเป็นต้องผ่านขั้นตอนที่ยุงยากหรือเป็นทางการ แต่เปลี่ยนมาเป็นการใช้โทรศัพท์เพื่ออำนวยความสะดวกกันแทน

เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจกล่าวได้ว่า เพราะภาพลักษณ์ของ ฮักแพง...แปงอุบล ในฐานะองค์กรเชื่อมประสานมีความเป็นกลาง เป็นอิสระ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองหรือผลประโยชน์ใดๆ ประกอบกับการมีแหล่งทุนรองรับชัดเจน สามารถอธิบายได้อย่างโปร่งใส จึงไม่ถูกมองว่าเป็นองค์กรของใคร ซึ่งเป็นจุดแข็งที่ทำให้คนจากทุกภาคส่วนยินดีเข้าร่วมงานด้วย ประกอบกับกิจกรรมอื่นๆ ภายในโครงการที่ฮักแพง...แปงอุบล ดำเนินมาโดยตลอด ได้สะท้อนให้เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชนและสาธาณะอย่างชัดเจน

ปรากฏการณ์ที่สามารถนำมาอธิบายได้ ได้แก่

1) มีการเข้าร่วมประชุมสรุปบทเรียนหลังการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง หลากหลาย แม้จะมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมมากน้อยแตกต่างกันไป หรือหากหน่วยงานราชการไม่สามารถเข้าร่วมได้ก็มีการมอบหมายผู้แทนเข้าประชุมแทน

2) การเสนอให้มีการใช้สถานที่ในการจัดประชุมเพื่อสรุปบทเรียน เป็นห้องประชุมของหน่วยงานราชการ สำนักงาน หรือบ้านของคณะทำงาน ในลักษณะเวียนกันไป เช่น ห้องประชุมกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครฯ ห้องประชุมสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฯ ร้านอาหารของคณะทำงานจากชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร 2001 อุบลราชธานี ทั้งนี้ เพื่อทำความรู้จักกับสถานที่ทำงานขององค์กรเครือข่าย และสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเอง

3) ความยืดหยุ่นในการประสานงานกับกลุ่มลานศิลป์ที่ไม่จำเป็นต้องประสานงานแจ้งทุกครั้ง แต่ให้ถือเป็นภาระความรับผิดชอบร่วมกันที่ต้องช่วยกันจดจำวันจัดงานทุกครั้ง รวมทั้งการจัดการเรื่องไฟแก้อี้ และสถานที่ ที่ไม่ต้องติดต่อย่าง เป็นทางการเหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา

4) การแสดงเจตนาที่จะให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนโดยมิได้ร้องขอ เช่น การอนุเคราะห์เรื่องน้ำดื่มแก่คณะทำงานของคุณพล นิธิติศัย ร้านไต้รุ่งซึ่งอยู่ใกล้บริเวณจัดงาน การยืมดีสนับสนุนของที่ระลึกแก่ผู้ร่วมโศกเศร้าโดยร้านใบฝ้าย การสนับสนุนอาหารว่างและอาหารจากชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร 2001 อุบลราชธานี และร้านอิมดีนะ การนำเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากลานโศกเศร้าสาธารณะไปพูดคุยในรายการวิทยุของสมาชิกกลุ่มรวมมิตรคิดทำ เป็นต้น

5) การยื่นเจตนาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมด้วยของสื่อมวลชนในท้องถิ่น ด้วยการยืมดีถ่ายถอดสด การเสวนาทุกครั้ง และนำเทปบันทึกการขายการมาออกอากาศเวียนอีกครั้งของสถานีเคเบิลทีวีท้องถิ่น ราชธานีเคเบิลทีวี

"สิ่งที่เกิดขึ้นที่ลานแห่งนี้มีประโยชน์มากที่เดียวต่อสุขภาพะ กาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ จะเห็นว่ามีหลายคนบนเวทีนี้ไม่ใช่คนอุบล เราจะให้คนอื่นมาทำให้คงไม่ใช่ตลอดไป แต่คนอุบล ต้องคิดจะอย่างไรให้คงอยู่ตลอดไป เวทีแห่งนี้ยังสร้างความร่วมมือกันได้ดี เช่น กรณีไต้รุ่งเมื่อ สัปดาห์ที่แล้ว เอหาหน่วยงานหรือส่วนที่เกี่ยวข้องมาคุยกัน มีข้อสรุปที่ดี มีทางออกร่วมกัน นั่นคือ สิ่งที่เราได้ แต่สิ่งสำคัญมากๆ ที่เราได้ ก็คือ จิตวิญญาณที่เต็มอิมของประชาชน ถ้าประชาชนต้องการการเมือง คนก็ไม่ปฏิเสธ เจ้าภาพต้องเข้มแข็ง หนึ่งเสียงต้องสร้างพลัง"

นพ.วุฒิไกร มุ่งหมาย

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี

"เวทีนี้มีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี ข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นของทุกคนเท่าเทียมกัน ทุกคนแสดงออกมาได้ ขณะที่ทุกวันนี้ สื่อสาธารณะมีหลายทางหลายด้าน แต่บางคน ก็ไม่ทราบจะไปทางไหนดี บางทีการมีความคิดเห็นหลากหลายกระจายอยู่หลายที่ทำให้ไม่มีโอกาส พูดคุยกัน หรือไม่รู้จะไปพูดที่ไหนได้ แต่การมีเวทีแบบนี้จะช่วยให้ เช่น เรื่องไต้รุ่ง ทำให้ประชาชนกล้าแสดงความคิดเห็นได้เลยโดยตรง"

สุรงค์ ประสพบาล

ผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเทศบาลนครอุบลราชธานี

"การมีเวทีแบบนี้เป็นเหมือนที่ให้เรามาหาความรู้ มาหาความร่วมมือด้วยกัน ปัจจุบันเมือง อุบลเปลี่ยนไปแล้ว การแก้ปัญหาต้องมาช่วยกันสร้างสรรค์ เกิดเป็นคนอุบลต้องมาช่วยกันเพื่อเมืองอุบล คนเป็น สส. ต้องมาฟังมาดู มาสร้างเมืองอุบลด้วยกัน อย่างลูกหลานคนอุบลยังนำเป็นห่วง ทำอย่างไรไม่ให้เขาใช้เวลาว่างในทางที่ไม่ดี แต่ละคนต้องถอดหมวกที่ตนเองมีมาช่วยกันพัฒนา บ้านเมืองด้วยกัน สิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอุบลสามารถใช้เวทีนี้เป็นที่คุยกันได้ หากทางพัฒนาาร่วมกันได้ ในฐานะองค์กรบริหารส่วนจังหวัดยินดีให้ความร่วมมือทุกอย่าง พร้อมรับปัญหา แก้ปัญหา หรือเป็นสื่อประสานให้"

สุทิน ดอกรัก

สมาชิกสภาจังหวัด เขต 3 อุบลราชธานี

ถามหาความยั่งยืนของลานโสเหล่สาธารณะ

แม้จะได้มีการจัดเวทีโสเหล่สาธารณะ วาระพิเศษ เพื่อถามหาทิศทางการทำงานให้ลานโสเหล่สาธารณะแห่งนี้เกิดความยั่งยืนต่อไป รวมทั้งในการประชุมของหมู่คณะทำงานที่มักพูดถึงหนทางข้างหน้าของลานโสเหล่สาธารณะอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากจบโครงการชีวิตสาธารณะ-ท้องถิ่นน่าอยู่ลงแล้วที่ประชุมเห็นด้วยกับการจะทำลานโสเหล่สาธารณะเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของท้องถิ่นได้ต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคฝ่ายโดยแท้จริง และเป็นความจำเป็นที่หน่วยงานระดับท้องถิ่นและภาคส่วนต่างๆ ต้องเข้ามาผลักดันสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบอย่างจริงจัง ประการสำคัญ คือ การมีตัวเชื่อม หรือ ผู้ประสาน เพื่อเชื่อมโยงหรือประสานงานส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรักษาความต่อเนื่องของกิจกรรมให้เกิดขึ้น เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เวทีเช่นนี้ยังคงมีต่อไป

ปัจจัยเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ

คงไม่สามารถพูดได้ว่า ลานโสเหล่สาธารณะแห่งนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในแง่การมีส่วนร่วมของท้องถิ่น หรือไม่ว่าในแง่ใดๆ ก็ตาม เพราะกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง โดยผ่านเครื่องมือที่เรียกว่า ที่ว่างสาธารณะ ยังเป็นเพียงก้าวแรกๆ จากจุดเริ่มต้นเท่านั้น ซึ่งบทเรียนจากการสร้างสรรค์ลานโสเหล่สาธารณะในจังหวัดอุบลราชธานี รวม 22 ครั้ง พอจะสรุปให้เห็นปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จซึ่งประกอบด้วย

1. การยึดมั่นในเป้าหมายและหลักการการสร้างชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งบนความสัมพันธ์เชิงสาธารณะกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะไปพร้อมกัน แต่ให้ความยืดหยุ่นกับรูปแบบและการจัดการ ซึ่งขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและบริบทของท้องถิ่นเป็นตัวตั้ง และเนื่องจากเป็นแนวคิดใหม่และมีความยากในการทำงานจึงควรยึดถือหลักค่อยๆ ทำค่อยๆ เรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน
2. การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และประชาชน ในการจัดกิจกรรมให้เกิดขึ้นอย่างเป็นกิจวัตรและต่อเนื่อง นอกจากนี้จะ

สร้างการจดจำในการเข้าทดลองหรือสัมผัสด้วยตัวเองแล้ว ยังช่วยกระตุ้นความเคลื่อนไหวในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ จำเป็นที่จะต้องมีตัวเชื่อมคอยทำหน้าที่ประสานงานอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน

3. กระบวนการวางแผน ดำเนินงาน และติดตามความเคลื่อนไหวในประเด็นสาธารณะที่เกิดขึ้นในแต่ละเวทีอย่างหวังผล เพราะลำพังการสร้างสรรค์และผลักดันให้เกิดโครงสร้างและกิจกรรมเพื่อรองรับการใช้ชีวิตใหม่ เท่านั้นย่อมไม่เพียงพอที่จะสร้างชีวิตสาธารณะให้เข้มแข็งได้ การกระตุ้นและติดตามความเคลื่อนไหวในประเด็นสาธารณะที่เกิดขึ้นจึงน่าจะเป็นอีกหนทางหนึ่งสู่การลุกขึ้นมาเอาตัวกับเรื่องสาธารณะภายในท้องถิ่นตนเอง

4. การพูดคุยทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการในหมู่คณะทำงานลานโสเหล่สาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสรุปบทเรียนหลังการทำงานทุกครั้ง ซึ่งทำให้คณะทำงานได้ทบทวนเป้าหมายในการทำงานเป็นระยะ ซึ่งให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของการทำงาน และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข

ถ้าอยากลองจัด...ลานโสเหล่สาธารณะดูบ้าง (ข้อเสนอแนะ)

หากอ่านมาถึงบรรทัดนี้แล้ว คงไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไปกับการจะสร้างสรรค์กิจกรรมลานโสเหล่สาธารณะให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะลานโสเหล่ที่ประกอบด้วยการพูดคุยในลักษณะการเสวนา และมีกิจกรรมลานศิลปะเป็นองค์เสริม ขอเพียงแต่มีจุดเริ่มทางความคิดที่เห็นพ้องและยอมรับฟังกันได้ในเรื่องการพัฒนาความเป็นชีวิตสาธารณะ โดยมองเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ท้องถิ่นเป็นตัวนำ จากนั้นก็ค่อยๆ เริ่มต้นลงมือทำ ซึ่งอาจอาศัยแนวทางต่อไปนี้เป็นตัวช่วย

1. ควรสร้างความเข้าใจในเรื่องชีวิตสาธารณะที่ถูกต้องชัดเจนร่วมกัน รวมทั้งการชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมโสเหล่สาธารณะที่เกิดขึ้นจะสร้างการมีชีวิตสาธารณะให้เข้มแข็งขึ้นได้อย่างไร ซึ่งจำเป็นต้องใช้สื่อชนิดต่างๆ เข้ามาสนับสนุน เช่น แผ่นพับแนะนำแนวคิด การตั้งวงพูดคุย บอกต่ออย่างเป็นระบบ หรือแม้แต่ จะกำหนดหัวข้อนี้ให้เป็นประเด็นหนึ่งของการพูดคุยบนเวทีเสวนาก็ยังได้

2. การกำหนดหัวข้อเสวนาแต่ละครั้งควรพิจารณาให้ถ่วงถ่วงถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ เพื่อต้องการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นเหล่านั้นมาด้วย อันจะเป็นการแสวงหาพันธมิตรของกิจกรรมสโเลลล์สาธารณะให้เพิ่มขึ้นทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

3. ควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นผู้ฟังหรือผู้ร่วมกิจกรรมด้วย เพราะจะส่งผลต่อการวางแผนเรื่องการประชาสัมพันธ์ให้สามารถสื่อสารได้อย่างตรงกลุ่มเป้าหมาย ดีกว่าที่จะสื่อสารโดยไม่เจาะจงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นการลงทุนที่สิ้นเปลืองและหวังผลสัมฤทธิ์ได้น้อย

4. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารความเคลื่อนไหวควรพิจารณาคักยภาพของช่องทางการสื่อสาร รวมทั้งภาคีเครือข่ายที่อาจทำงานด้านสื่ออยู่ด้วย เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสามารถสื่อสารไปยังสาธารณะได้จริง เนื่องจากสื่อมวลชนบางสำนักอาจไม่ได้ให้ความสำคัญที่จะเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมลักษณะนี้มากนัก

5. ควรสร้างความหลากหลายของกิจกรรมบนลานศิลป์ให้มากขึ้น โดยพิจารณาควบคู่ไปกับทุนทางสังคมที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น ทั้งเรื่องศาสตร์และศิลป์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น รวมทั้งความรู้จากชุดนิทรรศการ การสาธิต ทดลอง เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ของคนในสังคม

6. ควรมีการติดตามและขยายผลที่เกิดขึ้นจากการเสวนากันในแต่ละหัวข้ออย่างจริงจังต่อเนื่อง เพราะบางประเด็นสามารถผลักดันและขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม หรือเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายได้ หากทราบล่วงหน้าว่าจะมีการเสวนาในประเด็นใด ควรเชิญภาคีที่เกี่ยวข้องไม่ว่าภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม หรือภาคประชาชน โดยเฉพาะองค์กรพัฒนาต่างๆ ที่ทำงานเคลื่อนไหวจริงจังในเรื่องนั้นๆ มาเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อจะได้ส่งต่อประเด็นที่เกิดขึ้นให้มีความเคลื่อนไหวหรือมีผลเชิงรูปธรรมต่อไปได้

7. ให้ความสำคัญกับการทบทวนเป้าหมายการทำงานเป็นระยะๆ รวมทั้งการสรุปบทเรียนการจัดการลานสโเลลล์สาธารณะอย่างมีส่วนร่วม โดยออกแบบให้มีกระบวนการในการจัดการที่เอื้อให้ทุกภาคฝ่ายมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการคิด ทำ ตัดสินใจ และเป็นความเห็นพ้องต้องกันของทุกฝ่าย อีกทั้งต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทความเป็นท้องถิ่นนั้นๆ เป็นลำดับแรก

8. กระตุ้นและผลักดันแนวคิดเรื่องการมีชีวิตสาธารณะผ่านที่ว่างสาธารณะ ให้เข้าสู่วาระงานแผนงาน หรือนโยบายของท้องถิ่น โดยใช้พลังสาธารณะของคณะทำงานและประชาชนผู้เห็นประโยชน์ของกิจกรรมลักษณะนี้เป็นพลังขับเคลื่อนและดำเนินไปอย่างมียุทธศาสตร์

ข้อค้นพบและ บทเรียนที่เกิดขึ้น

ตลอดกระบวนการพัฒนาพื้นที่ว่าง
สาธารณะโดยใช้รูปแบบลานโศกเสวนาสาธารณะ
ที่ประกอบด้วยเวทีโศกเสวนา และลานศิลป์
เพื่อมุ่งสร้างการใช้ชีวิตร่วมกันแบบหมู่เหล่า
เป็นทางเลือกใหม่ให้คนท้องถิ่น ทำให้ค้นพบ
สิ่งที่นำมาเป็นบทเรียนทั้งต่อกระบวนการทำงานสาธารณะของท้องถิ่น และต่อกระบวนการพัฒนา
พื้นที่สาธารณะ ดังนี้

ต่อกระบวนการทำงานสาธารณะของท้องถิ่น

1. เป็นการจุดประกายของการเริ่มต้นเอาธุระของสังคมร่วมกัน ซึ่งนอกเหนือจากคนที่เข้าร่วม
จะมาในนามองค์กรหรือหน่วยงานแล้ว พบว่าส่วนใหญ่เป็นประชาชนคนธรรมดาที่มีความสนใจ
ที่จะเข้าร่วมด้วยตัวเองจริงๆ เพราะเห็นเป็นกิจกรรมที่เป็นกลาง ไม่ใช่ประเด็นร้อน หรือสะท้อนถึงความ
ขัดแย้งระหว่างกลุ่มใด ในอนาคตหากมีพื้นที่หรือกิจกรรมสาธารณะในลักษณะนี้เกิดขึ้นเรื่อยๆ
ก็จะสามารถผลักดันให้คนทั่วไปที่มีจิตสำนึกสาธารณะสามารถมีพื้นที่ของการรวมกลุ่มและทำกิจกรรม
เพื่อสาธารณะด้วยกันต่อไป

2. สร้างมิติการทำงานเพื่อสาธารณะของท้องถิ่น โดยยึดหลักการทำงานสาธารณะจะเกิด
ขึ้นได้ต้องมีใจที่เป็นจิตสาธารณะก่อน แต่ความสามารถและศักยภาพที่ไม่เหมือนกันจะนำไปสู่การ
ร่วมคิดร่วมอ่าน กระทั่งร่วมทำร่วมรับผิดชอบที่ต่างกัน เหตุนี้จึงได้คณะทำงานที่มีความหลากหลาย
และเป็นการเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการช่วยกันคิด วางแผน จัดการ ติดตาม
และช่วยกันสรุปบทเรียนทุกครั้งหลังการทำงาน

3. ระบบของการปฏิสัมพันธ์ในการทำงานกับภาคราชการเปลี่ยนแปลงจากแนวตั้งกลายเป็นแนวราบมากขึ้น โดยเฉพาะการประสานงานที่ลดความเป็นทางการลง ซึ่งให้เห็นการทำงานที่ยืดหยุ่นบนเป้าหมายเพื่อสาธารณะร่วมกันเป็นสำคัญ

4. จากการสรุปบทเรียนหลังการทำงานหลายครั้ง พบว่า การผลักดันให้เกิดการทำงานสาธาณะบนการประสานประโยชน์ร่วมของกลุ่มคนองค์กรที่หลากหลายจำเป็นต้องมี 'นักเชื่อม' หรือคนกลางที่สามารถทำหน้าที่เชื่อมประสานและติดตามการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง

ต่อกระบวนการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ

1. แม้จะทำให้หน่วยงานองค์กรท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการมีพื้นที่สาธารณะ เพื่อรองรับการใช้ชีวิตประจำวันใหม่ๆ ของคนเมือง แต่โดยลักษณะกายภาพของพื้นที่เองที่อยู่ในกรรมสิทธิ์ที่เป็นของภาครัฐ การเข้าใช้ประโยชน์โดยประชาชนยังเป็นเรื่องที่มีเงื่อนไขและขีดจำกัด ประกอบกับบริบททางการเมืองในท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานขององค์กรท้องถิ่นในจังหวัด ทำให้ประโยชน์จากการมีพื้นที่สาธารณะที่ชาวอุบลพึงจะได้รับต้องสูญเสียไปด้วย

2. สร้างแนวคิดที่เป็นมิติใหม่สำหรับการพัฒนาเมือง ในมิติว่าด้วยเรื่องคุณภาพชีวิตให้แก่หน่วยราชการและองค์กรท้องถิ่น เพราะแตกต่างอย่างชัดเจนจากแผนงานและกิจกรรมที่ผ่านมาในอดีต เนื่องด้วยเป็นการผลักดันแนวคิดเรื่องพื้นที่สาธารณะกับการสร้างชีวิตท้องถิ่นที่เข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญทั้งกับกิจกรรมความเคลื่อนไหวและโครงสร้างพื้นฐานหรือพื้นที่สาธารณะที่จะมารองรับ ที่สำคัญคือกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนซึ่งเป็นหัวใจหลักในการทำงาน

3. ทั้งเวทีโสเหล่สาธารณะและกิจกรรมลานศิลปะถือเป็นมิติใหม่ในการใช้ชีวิตของคนเมืองอุบล ซึ่งกลายเป็นทางเลือกที่แตกต่าง แต่มีคุณภาพมากกว่าประสบการณ์เดิมที่คนส่วนใหญ่เคยคุ้นชิน อีกทั้งยังช่วยประหยัดรายจ่ายแต่เพิ่มความผูกพันของการอยู่ร่วมกันในท้องถิ่น

4. การจัดเวทีโสเหล่สาธารณะในประเด็นหัวข้อที่อาจกระทบกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวอุบล ถือเป็น การเปิดพื้นที่ในการชี้แจงและพูดคุยระหว่างประชาชนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีพื้นที่ลานโสเหล่สาธารณะเป็นเวทีที่ช่วยสร้างความโปร่งใส

5. เป็นการสร้างและสะสมประสบการณ์ใหม่ในการจัดเวทีสาธารณะที่อาจไม่ได้มีคนฟัง จำนวนมาก แต่เป็นผู้ร่วมเวทีที่มีคุณภาพ เพราะกล้าซักถาม กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และเป็นกันเอง

6. นอกจากลานโล่งเหลือสาธารณะจะเป็นพื้นที่เพื่อการใช้ชีวิตใหม่ๆ ของชาวอุบล โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนแล้ว ยังกลายเป็นพื้นที่หน้าใหม่ที่มิชื่อเรียกติดปาก ทำให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ใช้เป็นสถานที่จัดงานหรือกิจกรรมที่ต้องการสื่อสารกับสาธารณะมากขึ้น

7. แม้ทุกภาคฝ่ายจะเห็นดีด้วยกับการมีพื้นที่สาธารณะเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตใหม่ของชาวอุบล แต่ก็ไม่ปรากฏว่าแนวคิดดังกล่าวจะถูกนำไปบรรจุเข้าสู่แผนงานหรือนโยบายระดับท้องถิ่นอย่างชัดเจน ประกอบกับปัญหาการเมืองท้องถิ่นซึ่งกระทบต่อการบริหารงานขององค์กรท้องถิ่นในจังหวัดจึงเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเมืองอุบลทั้งในวันนี้และวันหน้า

8. การผลักดันให้เกิดพื้นที่สาธารณะในเขตพื้นที่เมืองซึ่งอยู่ท่ามกลางปัจจัยรุมล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และอิทธิพลของสื่อ รวมทั้งประสบการณ์ความคุ้นชินเดิมๆ ของผู้คน จำเป็นต้องอาศัยการออกแบบ จัดวางกระบวนการทำงานที่ละเอียดอ่อนและแยบยล โดยเฉพาะหากประเด็นดังกล่าวไม่ใช่ปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อตัวประชาชนแล้วย่อมเป็นเรื่องยากที่จำเป็นต้องใช้ระยะเวลา สำหรับการผลักดันให้เกิดสำนึกร่วมที่เป็นสาธารณะได้

"การมีเวทีพูดคุยมันทำให้คนได้มาเจอกัน มาเชื่อมกัน แล้วมาหาทางออกร่วมกัน เอาคนมาเจอกัน เอาเวลามาให้กัน บางทีมีปัญหาบางอย่างแก้ไม่ได้ แต่การมีเวทีร่วมกันทำให้แก้ได้ สามารถแก้ปัญหาได้ในเวลาไม่นานด้วย เพราะฉะนั้น การสื่อสารสาธารณะก็คงเป็นแบบนี้ คือ ทุกคนได้มาพบกันคุยกัน ผมเห็นด้วยที่มีน้องคนหนึ่งบอกว่า จำเป็นต้องมี และน่าจะมีเป็นประจำด้วย"

พ.อ.นพ.บวร เมลงกู๋ทอง

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 7

เวทีโศกเศร้าสาธารณะ 22 ครั้งที่ผ่านมา

เวทีโศกเศร้าสาธารณะในช่วงแรกจัดขึ้นทุกวันศุกร์ที่ 2 ของเดือน ต่อมาเมื่อมีการสรุปบทเรียนปี 2547 คณะทำงานมีความเห็นว่าควรเปลี่ยนมาจัดในวันเสาร์ที่ 2 ของเดือนแทน เพราะเป็นวันหยุดที่กลุ่มคนทำงาน และกลุ่มครอบครัวสามารถมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมด้วยได้ ส่วนตำแหน่งของผู้ร่วมเสวนาในเครื่องหมายวงเล็บ เป็นตำแหน่ง ณ วันที่มีกิจกรรม

ครั้งที่ 1 หัวข้อ ใช้ชีวิตหนัก ■ วันศุกร์ที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ ปศุสัตว์จังหวัด ประธานชมรมอนุรักษ์ไก่พื้นบ้าน นสพ.ดร.สมชัย สวัสดิพันธ์ (นักวิชาการจากคณะเกษตร ม.อุบลราชธานี) น.พ.สมศักดิ์ อรรถศิลป์ ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 คุณสุเชษฐ์ ดิยางกูรศรี (ตัวแทนผู้ประกอบการ บริษัทก๊าวหน้าไก่สด จำกัด) ดำเนินรายการโดย คุณสุชัย เจริญมุขยพันธ์

ครั้งที่ 2 หัวข้อ ฮูปเก่า..เว้าอุบล ■ วันศุกร์ที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2547

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ คุณพ่อสุวิษช คุณณพล (อดีตข้าราชการบำนาญ) อ.ลำดวน สุขพันธ์ (หัวหน้าหอจดหมายเหตุ จ.อุบลราชธานี) อ.นิคม ทองพิทักษ์ (ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จ.อุบลราชธานี) คุณนิมิตร สิทธิไตรย์ (รองนายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานี) ดำเนินรายการโดย คุณสุชัย เจริญมุขยพันธ์

ครั้งที่ 3 หัวข้อ คุณกันเรื่องเพศ : ชี้อโพรงให้กระรอกหรือบอกให้รู้ด้วยรัก ■ วันศุกร์ที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2547

ผู้ร่วมเสวนาได้แก่ อาจารย์นพพร พันธุ์เพ็ง (วิทยาลัยอาชีวศึกษา อุบลราชธานี) อาจารย์อมรา วิสเทัญ (มูลนิธิยุพทูต) คุณพงษ์พันธุ์ จันทร์หนองสรวง (ชมรมเพื่อนวัยใสเข้าใจเอ็ดส์) คุณเจริญศรี โควิน (พยาบาลจิตแพทย์ รพ.พระศรีมหาโพธิ์) ดำเนินรายการโดย เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิเข้าถึงเอ็ดส์ (องค์กรร่วมจัด)

ครั้งที่ 4 หัวข้อ โตรุ่งในฝันของคนอุบล ■ วันศุกร์ที่ 14

พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ คุณทรงวิทย์ รัตจินดา (ตัวแทนผู้บริหาร) คุณบุญชิต พิลาคุณ (ตัวแทนผู้ประกอบการจากชมรมโตรุ่งราชบุตร) คุณสุนันท์ จำรูญพาณิชย์กุล (ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี รักษาการนายกอบจ.) คุณชัยยุทธ โยธามาตย์ (รองปลัดเทศบาลนครอุบลราชธานี) คุณไพรัช บุญจรัส (ตัวแทนจากสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดอุบลราชธานี) ดำเนินรายการโดย อาจารย์นพพร พันธุ์เพ็ง

ครั้งที่ 5 หัวข้อ จะให้หนูไปไหน? ■ วันศุกร์ที่ 11 มิถุนายน

พ.ศ.2547

ผู้ร่วมเสวนา คือ ตัวแทนเยาวชนหลากหลายคุณสมบัตินี้ ได้แก่ น.ส.อุไรวรรณ เรียดตะนา (นักศึกษาที่หารายได้พิเศษจากการทำงาน) น.ส.ธิดารัตน์ ชำคม (นักเรียนมัธยมศึกษาที่เคยมีประสบการณ์ชอบเที่ยวมาก่อน) นางสาววรรณ (นักเรียนมัธยมศึกษาที่ชอบทำกิจกรรม) นายณัฐวุฒิ (นักเรียนมัธยมศึกษาที่เรียนดีกิจกรรมเด่น) น.ส.วิภาดา ชาวเวียง (นักศึกษาที่ทำกิจกรรมกับสมัชชาเยาวชนและองค์กรนอกสถาบันการศึกษา) ดำเนินรายการโดย คุณสุชัย เจริญมุขยพันธ์

ครั้งที่ 6 หัวข้อ เยาวชนคนดนตรี ■ วันศุกร์ที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2547

ผู้ร่วมแสดงและเสวนา ได้แก่ ตัวแทนจากวงรีโซเคิล แบนด์ (ชุมชนสร้างสรรค์บ้านดอนยาง) กลุ่มนักเรียนดนตรีจากโรงเรียนดนตรียามาฮ่าอุบล ชมรมโพลด์ ม.ราชภัฏ อุบลราชธานี วง MNOP (กลุ่มเพื่อนในโรงเรียน เบ็ญจมะ มะหาราช) ดำเนินรายการโดย คุณสุชัย เจริญมุขยพันธ์

ครั้งที่ 7 หัวข้อ เยาวชนคนผาดโผน ■ วันศุกร์ที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2547

ผู้ร่วมแสดงและเสวนา ได้แก่ ตัวแทนจากคณะ เซดสิงโต ชมรมศิษย์อรหันต์จี้กงอุบลราชธานี และกลุ่ม เต้นฮิพฮอป B-Boy ดำเนินรายการโดย น.ส.สุชมาภรณ์ นาสิน พร้อมเยาวชนจาก อย.น้อย โรงเรียนลือคำหาญ และ สม่ชชา เยาวชน จ.อุบลราชธานี

ครั้งที่ 8 หัวข้อ เยาวชนคนผาดโผน ภาค 2 ■ วันศุกร์ที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2547

ผู้แสดงและเสวนา ได้แก่ ตัวแทนจากกลุ่ม BMX Flatland กลุ่ม Ubon Scooter Club และกลุ่มสเก็ตบอร์ด ดำเนินรายการโดย คุณสุชัย เจริญมุขยพันธ์ และ น.ส. กนกพร พรหมจันทร์ เยาวชนจากกลุ่มไม่คัลลอย

ครั้งที่ 9 หัวข้อ หัวใจบรรเลงบทเพลงของเรา ■ วันศุกร์ที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2547

ผู้ร่วมแสดงและเสวนา ได้แก่ ปาล์ม ชีวรา ภาวะพรหม (เยาวชนคนอุบลฯ ที่เข้ารอบการประกวด ร้องเพลง The Star โครงการ 2 รอบ 8 คนสุดท้าย) บ่าวอัมพร (นักศึกษาม.ราชภัฏ อุบลราชธานีที่มีความสามารถ เชิงกายกอลอน ผญาและหมอลำ)

วงซิง (นักเรียนจากหลาย โรงเรียนที่รวมตัว กันเป็นวงดนตรี) วงดอกหญ้าไหว (นักศึกษากองม.ราชภัฏ อุบลราชธานี) และ ชมรมผู้นำ กิจกรรมเยาวชน ม.ราชภัฏอุบลฯ ดำเนิน รายการโดย น.ส.กนกพร พรหมจันทร์ เยาวชนจากกลุ่มไม่คัลลอย

ครั้งที่ 10 หัวข้อ เยาวชนคนเสียงใส ■ วันศุกร์ที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547

ผู้ร่วมแสดงและเสวนา ได้แก่ ตัวแทนจากเยาวชนกลุ่มไม่คัลลอย กลุ่มท่องเที่ยวธรรม กลุ่มโรงเรียนอัสสัมชัญ ดำเนินรายการโดย คุณสุชัย เจริญมุขยพันธ์

ครั้งที่ 11 หัวข้อ นโยบายวัยทีน วันศุกร์ที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2547

ผู้ร่วมเสวนา คือ ตัวแทนเยาวชนจากวงโสเหล่ ตั้งแต่เดือน มิถุนายน - พฤศจิกายน 2547 ได้แก่ ตัวแทนจากคณะละคร ทุ่งฮักแพง สม่ชชาเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มสเก็ตบอร์ด กลุ่ม B-Boy ชุมชนแออัด กลุ่มไม่คัลลอย ชมรมโพลด์ ม.ราชภัฏ อุบลราชธานี ดำเนินรายการโดย คุณสุชัย เจริญมุขยพันธ์ และอาจารย์นพพร พันธุ์เพ็ง

ครั้งที่ 12 หัวข้อ โต๊ะรุ่งในฝันของคนอุบลฯ ภาค 2 ■ วันศุกร์ที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ น.พ.วุฒิไกร มุ่งหมาย (นายแพทย์ สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี) คุณสุทิน ดอกกรัก (สมาชิก องค์การบริหารส่วนจังหวัดเขต 3) คุณชัยยุทธ โยธามาตย์ (รองปลัดเทศบาลนครอุบลฯ) น.พ.จรัญ ทองทับ (อุปนายก สมาคมคุ้มครองผู้บริโภค จ.อุบลราชธานี) คุณพล นิรัตติย (ตัวแทนชมรมโต๊ะรุ่งราชบุตร) ดำเนินรายการโดย อาจารย์นพพร พันธุ์เพ็ง

ครั้งที่ 13 หัวข้อ ความยั่งยืนของลานโสเหล่สาธารณะ ■
วันศุกร์ที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ น.พ.วุฒิไกร มุ่งหมาย (นายแพทย์
สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี) คุณสุทิน ดอกกรัก (สมาชิก
องค์การบริหารส่วนจังหวัดเขต 3) คุณสุรางค์ ประสพบาล
(รักษาการผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อม และสุขาภิบาล เทศบาล
นครอุบลราชธานี) คุณทรงวิทย์ รัตจินดา (กลุ่มรวมมิตรคิดทำ)
พ.อ.น.พ.บวร แมลงภูทอง (สโม่สรโลออนไลน์ วารินชำราบ)
คุณสุชัย เจริญมุขยันท (ผู้จัดการศูนย์ข่าวประชาสังคม
จ.อุบลราชธานี) ดำเนินรายการโดย คุณวิลาวัลย์ เอื้อวงศ์กุล

ครั้งที่ 14 หัวข้อ แม่ (มูล) จำ...อย่างไรให้ ■ วันเสาร์ที่ 11
มิถุนายน พ.ศ. 2548

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ คุณชัยยุทธ โยธามาตย์ (รองปลัด
เทศบาล นครอุบลราชธานี) พ่อสถิต สารพัน (ผู้รู้เรื่องพันธุ์
ปลาในแม่น้ำมูล) ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 12
อุบลราชธานี คุณวราภรณ์ วีระกุล (ประธานชมรมผู้ประกอบการ
ร้านอาหาร 2001 อุบลราชธานี) คุณอุทิศพงษ์ สรวงสุธาร
(ตัวแทนภาคประชาชน) ดำเนินรายการโดย อ.ปัญญา แพงเหล่า

ครั้งที่ 15 หัวข้อ จับหนูทำไม ? (วินัยจรรยา) ■ วันเสาร์ที่ 9
กรกฎาคม พ.ศ. 2548

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ อ.ทวีศักดิ์ บุตรจันทร์ (หัวหน้างาน
ปกครอง วิทยาลัยเทคนิคอุบลฯ) นพ.กวี ไชยศิริ (ผู้อำนวยการ
ร.พ.ศูนย์สรรพสิทธิประสงค์) คุณสุวัฒน์ ศิริคุณ (เลขานุการ
ชมรมศิษย์พระอรหันต์จั้ง อุบลฯ) คุณอภิศักดิ์ โสภมา
(นักวิชาการ สำนักงานขนส่งจังหวัดอุบลฯ) คุณปรีดา แสงวงษ์
(หัวหน้างานจราจร แขวงทางทางที่ 1 อุบลราชธานี) ดำเนินรายการ
โดย คุณสุชัย เจริญมุขยันท

ครั้งที่ 16 หัวข้อ ถนนคนเดินที่คนอุบลอยากเห็น ■ วันเสาร์ที่
13 สิงหาคม พ.ศ. 2548

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ นายกฤษเพชร ศรีปาน (รองผู้ว่า
ราชการจังหวัดอุบลฯ ฝ่ายเศรษฐกิจ) นพ.วุฒิไกร มุ่งหมาย
(นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี) นายโยธิน ชลธาร
(ผอ.สำนักงาน ททท. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2)
นายคตศิษฐ์ ออกุ่น (ผอ.ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ
จ.อุบลฯ) อ.สุรสม กฤษณจุฑะ (นักวิชาการ จากคณะ
ศิลปศาสตร์ ม.อุบลฯ) ดำเนินรายการโดย คุณทองดี เจริญชัย

ครั้งที่ 17 หัวข้อ จัดงานใหญ่...คนอุบลสมเด้ได้กับได้จริงหรือ?
■ วันเสาร์ที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2548

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ คุณสุมิตร กองกลาง (ผู้อำนวยการ
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด) คุณเกรียงไกร พันทอง (ผู้ช่วย
ราชการสำนักงานจังหวัด) คุณสุขสันต์ สามพวยวงกิจ (ประธาน
ชมรมอุบล 2000) คุณนิพนธ์ จันทวาทย์ศิริ (สมาชิกสภาจังหวัด
เขต 1) คุณทวีสิทธิ์ วีระวัชรชัย (ตัวแทนภาคประชาชน)
ดำเนินรายการโดย คุณสุชัย เจริญมุขยันท

ครั้งที่ 18 หัวข้อ โสเหล่อีกทีให้เข้าใจ เรื่องวินัยจรรยา ■
วันเสาร์ที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2548

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ คุณปรีชา พรทัศน์ (แขวงทางทางที่
1 อุบลราชธานี) คุณอภิศักดิ์ โสภมา (นักวิชาการ สำนักงาน
ขนส่งจังหวัดอุบลฯ) อ.ธวัช มณีผ่อง (นักวิชาการ คณะ
ศิลปศาสตร์ ม.อุบลฯ)คุณสมร สมอบ้าน (สำนักงานควบคุมโรคที่
7) นพ.วิสิทธิ์ สงวนวงศ์วาน (หัวหน้าศูนย์วิจัย รพ.สรรพ
สิทธิประสงค์) ดำเนินรายการโดย คุณสุชัย เจริญมุขยันท

ครั้งที่ 19 หัวข้อ เรียนรู้ ต่อยอด สืบทอด 14 ตุลาคม...วิถีคนเมือง

■ วันอาทิตย์ที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2548 (วาระพิเศษรำลึก 14 ตุลา)

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ นายแพทย์นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ คุณประยูรย์ ชุ่มนาเสียว คุณผไท ภูธา อาจารย์พฤกษ์ เกาถวิล อาจารย์ประจัน มณีนิล อาจารย์สมพงษ์ รมรัตน์ คุณนิกกร วิสเพ็ญ ดำเนินรายการโดย คุณสศโล สร้างไศรภ

ครั้งที่ 20 หัวข้อ พลัสสาธารณะกับการร่วมออกแบบชีวิตท้องถิ่น

■ วันอาทิตย์ที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 (วาระพิเศษจัดร่วมกับทีมสื่อโครงการชีวิตสาธารณะฯ จากส่วนกลาง พร้อมบันทึกเทปรายการเวที พลเมืองไทย)

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ คุณสุรจิตต์ จันทร์สาขา (ประธานสภาวัฒนธรรม จ.มุกดาหาร) คุณเพลินใจ เลิศลักษณ์วงศ์ (ประธานประชาคมแม่สอด จ.ตาก) อ.อุดม บัวเกษ (ตัวแทนนักวิชาการและภาคประชาชน) อ.ปัญญา แพงเหล่า (ตัวแทนนำเสนอความเป็นท้องถิ่นอุบลฯ) คุณไพโรจน์ จาระงับ (ตัวแทนชาวบ้านจากช่องเม็ก) ดำเนินรายการโดย คุณธีระ ธัญญไพบูลย์

ครั้งที่ 21 หัวข้อ อนาคตลูกหลานคนอุบลใครจะช่วย? ■

วันเสาร์ที่ 14 มกราคม พ.ศ.2549

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ คุณวิศิษฐ์ ผลตก (หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จ.อุบลราชธานี) อ.สุวรรณี พรหมจันทร์ (หัวหน้าสถานีวิทยุภาคสนาม สถาบันวิจัยโภชนาการ ม.มหิดล) อ.วีรศักดิ์ สารธิยากุล (ผู้ประสานงานศูนย์สร้างสรรค์ ชุมชนบ้านดอนยาง) อาจารย์อมรา วิสเพ็ญ (รองประธานอำนวยการศูนย์ผู้นำ ยุวพุทธเพื่อพัฒนาสังคม จ.อุบลราชธานี) อ.ลัดดา จิตรมาศ (รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารกิจการนักเรียน ร.ร.เบ็ญจมะยมมหาธาตุ) คุณวิชญา โมพีซชาติ (นักจิตวิทยา 5 โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์) อ.สมพงษ์ รมรัตน์ (ผู้อำนวยการโรงเรียนนาวิโกกุล) พ.อ.นพ.บวร แผลงฤทธิ์ทอง (ผอ. รพ.ส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี)

คุณณัฐนันท์ ทวังดี (มูลนิธิรักษ์ไทย อุบลราชธานี) คุณธนเศรษฐ์ ฉันทันโยธิน (ผู้ประสานงานเครือข่ายเยาวชนด้าน เอดส์ เขต 7 อุบลราชธานี) คุณฉัตร สมดี (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา อุบลราชธานี เขต 4)

ดำเนินรายการโดย คุณสุชัย เจริญมุขยพันธ์

ครั้งที่ 22 หัวข้อ เมืองเก่า ยุคใหม่ เอาใจดี ■ วันเสาร์ที่ 11

กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549

ผู้ร่วมเสวนา ได้แก่ คุณพ่อปาเพ็ญ ณ อุบล (ปราชญ์อาวุโส) คุณพ่อสุวิชัย คุณผล (อดีตข้าราชการบำนาญ) อาจารย์ประจักษ์ บุญอารีย์ (คณะครุศาสตร์ ม.ราชภัฏอุบลราชธานี) คุณแอนกษัย ศิริคุณ (นายกอุบลวานิชสมาคม) คุณสุจิตต์ วสุนทรารักษ์ (ที่ปรึกษาอุบลวานิชสมาคม) อ.ลิษา เจนศิริศักดิ์ (คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.อุบลฯ) คุณนิพนธ์ จันทวาทย์ศิริ (สมาชิกสภาจังหวัด เขต 1) ดำเนินรายการโดย อ.ปัญญา แพงเหล่า

ขอขอบคุณ

ทุกหน่วยงาน องค์กร ทั้งภาคราชการ ประชาสังคม ธุรกิจ และประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับลานโสเหล่สาธารณะ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี

รายชื่อคณะที่ปรึกษาและคณะทำงานลานโสเหล่สาธารณะ

ที่ปรึกษา

1. นพ.दनัย ชีวันดา ผู้อำนวยการศูนย์อนามัยที่ 7 อุบลราชธานี
2. นพ.วุฒิไกร มุ่งหมาย นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี
3. นพ.กวี ไชยศิริ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์
4. คุณพรชัย ไควสุรัตน์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

5. คุณชัยยุทธ โยธามาศย์
รองปลัดเทศบาลนครอุบลราชธานี
6. อ.สุเชาว์ มีหนองหัว
อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ ม.ราชภัฏอุบลราชธานี

คณะทำงาน

1. คุณกาญจนา ทองทั่ว
มูลนิธิประชาสังคม จ.อุบลราชธานี
2. คุณณวีรวรรณ สุตระภาวนนท์
ป่าแอ็ดรบายสี
3. คุณชูชีพ แวนทอง ออองแอ้งแฮนด์เมด
4. คุณทรงวิทย์ รัตจินดา
กลุ่มรวมมิตร - คิดทำ
5. คุณธิดารัตน์ ขำคม
คณะละครหุ่นชักแหง
6. คุณนิพนธ์ จันทวาศศิริ
สมาชิกสภาจังหวัด เขต 1 อุบลราชธานี
7. พ.อ.นพ.บวร แผลงภูทอง
ร.พ.ส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 7
อุบลราชธานี
8. คุณบุญชิต พิละคุณ ไต้รุ่งราชบุตร
9. คุณบุญภาค อัครพิพัฒน์กุล
สหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชน
อุบลราชธานี จำกัด
10. คุณปกรณ์ ประวัติโยธิน
ชมรมอุบลสตูดิโอ
11. คุณประคอง อุดมศิลป์
ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร 2001
อุบลราชธานี

12. คุณประสิทธิ์ บ้างาม
วิทยาการลดน้ำหนักเพื่อสุขภาพ
13. อ.ปัญญา แพงเหล่า
โครงการสุขภาพ...ไว้อุบล
(ชักแหง...แบ่งอุบล)
14. คุณพงษ์ชัย พรหมบุตร
ชมรมรักษ่าป่าไม้อุบลราชธานี
15. คุณพรจันทร์ สถาผลสวัสดิ์
กลุ่มรวมมิตร - คิดทำ
16. คุณพล นิรติชัย ไต้รุ่งราชบุตร
17. ว่าที่ รต.พิเชษฐ์ สุขเลิศ
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
อุบลราชธานี
18. คุณไพโรจน์ เดชวี
กลุ่มรวมมิตร - คิดทำ
19. คุณนุกตามณี บุญฉวี
กลุ่มรวมมิตร - คิดทำ
20. คุณละไม โพธิ์ศรี
บ้านหนังสือดี
21. คุณวรภรณ์ วีระกุล
ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหาร 2001
อุบลราชธานี
22. คุณวิทยา บุญฉวี
กลุ่มรวมมิตร - คิดทำ
23. คุณวิเชียร แซ่ نیم ร้านใบฝ้าย
24. คุณวิโรจน์ เขมรัมย์
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
อุบลราชธานี
25. ครูสมคิด สอนอาจ
ศูนย์การเรียนรู้แกะสลัก
เทียนพรรษา คุ่มวัดศรีประดู่

26. คุณแม่สมพิศ สอนอาจ
ศูนย์การเรียนรู้แกะสลักเทียนพรรษา
คุ่มวัดศรีประดู่
27. คุณสมศักดิ์ รั้วเสรี
หนังสือพิมพ์พุ่มมาลัย/
วิทยุชุมชนคนอุบล(หนองศาลา)
28. คุณสาทิส หาญสกุล
ร้านเจียวักี
29. คุณสุชัย เจริญมุขยพันธ์
ศูนย์ข่าวประชาสังคม จ.อุบลราชธานี
30. คุณสุทิน ดอกกรัก
สมาชิกสภาจังหวัด เขต 3 อุบลราชธานี
31. คุณสุรศักดิ์ ประสบบาล
เทศบาลนครอุบลราชธานี
32. คุณอิทธิพล สุรกุล
ชมรมอุบลสตูดิโอ
33. คุณอุทิศพงษ์ สรวงสุธาร
สโมสรไลออนส์อุบลราชธานี

เจ้าหน้าที่โครงการ ชีวิตสาธารณะ - ท้องถิ่นน่าอยู่ จ.อุบลราชธานี

น.ส.ทิวา เหลืองสัมฤทธิ์
น.ส.วิลาวัลย์ เอื้อวงศ์กุล
นายสิทธิพร อันทะวงษา
น.ส.ศันสนีย์ ชินภาษ
น.ส.สุภาพร นิภานนท์
น.ส.วนิดา เจียมรัมย์
น.ส.จงกลณี ศิริรัตน์
น.ส.นงลักษณ์ ดิษฐวงษ์

(หมายเหตุ-ตั้งแต่เริ่มจัดกิจกรรมลานใส่เหล้าสาธารณะ)

"เวทีโสเหล่สาธารณะเป็นเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
คนเราทุกคนเกิดมาต้องรู้จักแสวงหา ทาความรู้ ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
การมีความคิดดีน่าจะถูกนำมาเผยแพร่ต่อส่วนรวม
อยากเชิญชวนให้ทุกคนเปลี่ยนความคิดตัวเองมาเป็นผู้ให้
มาแลกเปลี่ยนกัน เวทีแห่งนี้เป็นเวทีที่มีเกียรติ
บางวันก็มีรองปลัดเทศบาล มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดมานั่ง
อยากให้ทุกคนเห็นประโยชน์และใช้ประโยชน์ตรงนี้ ในสังคมขณะนี้ถ้าเราไม่มาสร้าง
ใครจะสร้าง เราไม่ทำ ใครจะทำ ผมอยากเห็นทั้งราชการ การเมือง และประชาชน
ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดัน เอื้ออำนวย
รวมทั้งเยาวชนที่น่าจะชักชวนเพื่อนฝูงมาใช้เวทีนี้ให้เป็นประโยชน์
ผู้ใหญ่ที่มานั่งตรงนี้ก็ถือเป็นผู้ใหญ่ประชาธิปไตย
ที่มาช่วยกันสร้างบ้านเมืองของเราทุกคน"

ทรงวิทย์ รัตจินดา

กลุ่มรวมมิตรคิดทำ

6 จังหวะก้าวที่ผ่านมา...

ชักแพง...แปงอุบล เริ่มต้นการทำงานด้วยการระดมความคิดเห็นของคนเมืองอุบลจนได้ประเด็นที่เป็นฐานรากความเป็นเมืองนักรบราชนูญ จากนั้นได้ทำการสืบค้น สัมผัสความหลังของท้องถิ่น และสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อสร้างจิตวิญญาณและความรู้สึกในความเป็น "เรา" หรือตัวตนของท้องถิ่นให้ชัดและมีพลัง ผ่านประเด็นงานความเคลื่อนไหวทั้งหมด 6 โครงการย่อย

1. ซูปเก่า...เว้าอุบล

สืบค้นซูปเก่า (ภาพเก่า) และเปิดวงเสวนาผ่านภาพเก่า โดยเจ้าของภาพและผู้รู้ผู้เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันเติมเต็มประวัติศาสตร์ของเมืองอุบลฯ ให้ครบถ้วนและมีชีวิตชีวา ภาพเก่าทั้งหมดถูกนำมาจัดระบบเป็นหมวดหมู่และทยอยเผยแพร่ทางจดหมายข่าว เคเบิลทีวี นิทรรศการ และจัดทำเป็นหนังสือ 'ซูปเก่า...เว้าอุบล' หนังสือประวัติศาสตร์เมืองอุบลฉบับแรกที่เกิดขึ้นจากฝีมือของภาคประชาชน

2. ท่องธารธรรม

สืบค้นอัตชีวประวัติและหลักธรรมคำสอนของพระเถระเมืองอุบลที่ควรค่าแก่การเป็นแบบอย่างที่ดี อาทิ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น และหลวงปู่ชา พร้อมกับการพัฒนา กลุ่มเยาวชนให้เข้ามาเรียนรู้การเป็นมัลลคฤเทศก์เพื่อออกเล่าความภาคภูมิใจของท้องถิ่น รวมทั้งการมีหลักธรรมคำสอนเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวัน

3. เชิดชูบรรพชนคนการเมืองและเสรีไทย : ทองอินทร์ ภูริพัฒน์

สืบค้นเรื่องราวชีวิตและผลงานของนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ อดีตนักการเมืองผู้เป็น สส.สมัยแรก และหัวหน้าเสรีไทยในจังหวัดอุบลราชธานี ผ่านสื่อละครหุ่นเพื่อเป็นต้นแบบชีวิตที่ดีแก่เยาวชน รวมถึงสะท้อนภาพการเป็นนักการเมืองที่ดีและสำนึกทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น

4. เชิดชูครูเพลงเมืองดอกบัว : พงษ์ศักดิ์ จันทรวงษา

สืบค้นชีวิต ความคิด และผลงานครูเพลง พงษ์ศักดิ์ จันทรวงษา ศิลปินผู้สะท้อนความเป็นลูกอีสานผ่านงานเพลงและภาพยนตร์จำนวนมาก อาทิ อีสานบ้านเฮา ตัวบขส. มนต์รักแม่ น้ำมูล ก่องข้าวน้อยง่าแม่ โดยเผยแพร่ให้สาธารณะร่วมภาคภูมิใจผ่านเวทีเสวนา การประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง การผลิตสารคดี และหนังสือแม่ขุน ดอกคูณ เสียงแคน

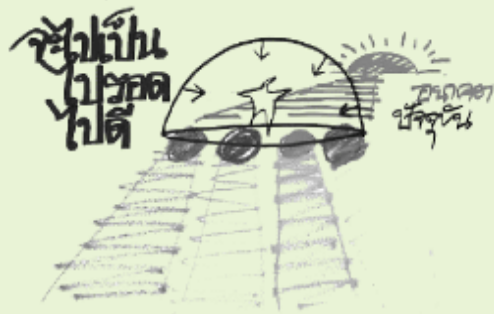
5. ประเทศอิมของ (อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง)

สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แก่คนท้องถิ่นโดยอาศัยแนวคิดการทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย เรื่องไกลตัวให้เป็นเรื่องใกล้ตัว ด้วยการเปิดเวทีสาธารณะในประเด็นที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ผู้คน เช่น ยุทธศาสตร์ CEO เขตการค้าเสรี (FTA) พืชจีเอ็มโอ(GMOs) เพื่อสร้างการตื่นตัว รับรู้ และใส่ใจกับความเป็นไปของบ้านเมือง อันจะนำไปสู่การตั้งรับอย่างรู้เท่าทันกันเพื่อกำหนดตัวตนของท้องถิ่นในอนาคต

6. ลานโสเหล่สาธารณะ (การพัฒนาที่วางสาธารณะ)

การพัฒนาที่วางสาธารณะของเมืองกับการสร้างชีวิตสาธารณะที่เข้มแข็งของท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยใช้ความเป็นกัจฉัตร์จัดขึ้นเป็นประจำบนลานสาธารณะกลางเมือง โดยจัดเป็นเวทีเสวนา ในประเด็นสาธารณะเพื่อผลักดันการออกมาเอาธุระในท้องถิ่นร่วมกัน รวมถึงกิจกรรมลานดนตรี ลานศิลป์ ลานสุขภาพ เพื่อเป็นอีกทางเลือกสำหรับการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของคนท้องถิ่น

ชักแพง...แปงอุบล ยังได้ใช้กลไกการสื่อสารสาธารณะ ทั้งที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นและผลิตขึ้นเอง รวมทั้งกระบวนการถอดบทเรียนและสังเคราะห์ความรู้ควบคู่ไปในแต่ละกิจกรรมตลอดระยะเวลาโครงการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จนตกผลึกเป็นชุดความรู้ให้กับท้องถิ่นมากกว่าเป็นเพียงกิจกรรมที่ผ่านเลยไป

...เป็นการยาก แต่ทว่า คือความท้าทายในการผลักดันให้เกิดความรู้สึก "เอาธุระร่วม" ในสังคมแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะภาวะความเป็นเมืองที่ก้าวไปข้างหน้าตลอดเวลา อีกทั้ง การเปลี่ยนแปลงของโลกที่เข้ามากระทบความเป็นท้องถิ่นอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุก ๆ เรื่อง การมีเพียงสำนึกที่จะเอาธุระกับความเป็นไปของบ้านเมืองอย่างเดียว จึงไม่อาจเพียงพอ แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยึดอยู่บนความเข้าใจในรากเหง้าแห่งความเป็นท้องถิ่นของตนเองอย่างลึกซึ้ง เพื่อการกำหนดอนาคตตัวตนของท้องถิ่นนั้น ๆ เอง...